

The Project Gutenberg eBook of Seikkailu jalkamatkalla: Viisinäytöksinen laulunäytelmä, by C. Hostrup

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Seikkailu jalkamatkalla: Viisinäytöksinen laulunäytelmä

Author: C. Hostrup

Translator: Kaarle Halme

Release date: May 28, 2016 [EBook #52174]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SEIKKAILU JALKAMATKALLA:
VIISINÄYTÖKSINEN LAULUNÄYTELMÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

SEIKKAILU JALKAMATKALLA

Viisinäytöksinen laulunäytelmä

Kirj.

C. HOSTRUP

Mukaillen suomentanut Kaarle Halme

Yrjö Weilin, Helsinki, 1905.

HENKILÖT:

VUORINEN, maanviljelysneuvos.
LAURA, hänen tyttärensä.

HELLÄ, hänen veljensä tytär.
KAISLA, agronomi.
PAUKKU, nimismies.
LOTTA, hänen vaimonsa.
AIRIO, | ylioppilaita.
MERISAARI, |
SANTTERI SAVELA eli "SANTTU-SIHTEERI", karannut vanki.
MANU, mökkiläinen.
MARI, palvelustyttö.

Tapahtuu Lahdenpohjan kartanossa ja sen läheisyydessä.

Ensimmäinen näytös.

Metsä.

MANU makaa nurmella. Näkyypä maistuvan!

SANTTU istuu kivellä syömässä. Onkos ihme! — Jo toista vuorokautta olen piiloitellut itseäni ihmisiltä. Olen hiipinyt pensaasta pensaaseen nälkäisen suden lailla, saamatta maistaa jyvääkään eineekseni. Ymmärrät kai, että sellaisesta vatsa vonkuu. Olisin ollut valmis syömään sinutkin nahkoinesi päivinesi. No, no! Älä pelkää enään! Sen teen sitten, toisessa hätätilassa. — Nyt riittää jo täksi kerraksi! Kas niin! Kiitoksia vaan ruuasta!

MANU. Ei kestä! — Anna sitten remeli tänne!

SANTTU. Älä vaivaa itseäsi suotta! Minä kyllä hoidan sitä edeskinpäin.
Siten päästän sinut turhasta vaivasta.

MANU. Eikös hiivatissa! Siinä on minun viikkoiset evääni.

SANTTU. Vieläkös! Minä voin ne naputella parissa päivässä.

MANU. Milläs minä sitten elän?

SANTTU. Annoinhan sinulle maksun äsken.

MANU. Mitä annoit! Lävellisen kaksimarkkaisen, joka lienee oma tekemäsi.

SANTTU. Eipähän! Sen kunnialla ansaitsin kruunun työssä. Olisi minulla enemmänkin sellaisia, jos vaan olisin ehtinyt ne perimään.

MANU. Tuli kai vähän äkkinäinen lähtö?

SANTTU. Niinhän tuo tuli.

MANU. Mutta mitäs sinä nyt alat hommailla? Minä en sinua enään voi auttaa.

SANTTU. Kuulehan Manu! Minä aion mitä pikemmin, sitä parempi luistaa tieheni näiltä mailta. Minä annan palttua nykyiselle ammatille! Se ei kannata enään. Aamulla — kun olin pukeutunut näihin sinun ryysyihisi ja sinä olit vangin pukua suohon hautaamassa — tapasin vanhan tuttavani, joka nyt on perämiehenä englantilaisella laivalla.

MANU. Silläkö, joka on tuossa lahdessa?

SANTTU. Sillä. Hän purjehtii huomen aamulla Ameriikkaan. Avonaisesti kerroin hänelle kaikki ja pyysin päästä mukaan. Mutta tuo junkkari alkoi tehdä kaikellaisia verukkeita, vaikka hänellä onkin miehen tarve. Ymmärsin heti yskän. Mies on ahne rahalle. Siksi lupasin hänelle paikanvälityksestä kymmenen markkaa — ja se naula veti heti.

MANU. Mistä nyt sitten aiot siepata tuon kympin?

SANTTU. Sinulta.

MANU nousee. Ei tepsi.

SANTTU. Tepsiihän. Sinun täytyy! Jos minä joudun uudestaan kypälälautaan, niin saat sinäkin pistää siihen tassusi. Tiedänpä sinusta yhtä ja toista. Tiedänpä senkin, miten sinä Nilkku-Villeä

paloittelit luonasi. — Nyt siis tiedät mistä tuuli käy.

MANU. Minun täytyy — aikoo mennä.

SANTTU estää häntä. No, no! Poikaseni! Ei kiirettä kirkkoon!

MANU. Ei minulla ole —

SANTTU. Kuules! Mikä on teidän nimismiehenne nimi?

MANU. Nimikö? Sitä minä en tiedä. Mutta vallesmanniksi häntä puhutellaan.

SANTTU. Onko hän tarkka poliisi?

MANU. Kissan jalat! Hän on kuuluisa yksinkertaisuudestaan. Rouva oikeastaan on herra. Hän komennon pitää.

SANTTU. Vai niin! Hänestä ei siis haittaa. — Mikä on tuon kartanon nimi tuossa lahden pohjassa?

MANU. Ha, ha, ha! Sinä veitikka!

SANTTU. Mitä naurat? Mikä on sen kartanon nimi?

MANU. No, sehän on Lahdenpohjan kartano.

SANTTU. Näetkös! Sokeakin kana jyvän löytää. — Kuka sen omistaa?

MANU. Viljelysneuvos tietysti.

SANTTU. Vai niin. Se on kai maanviljelysneuvos. Mikä hänen nimensä on?

MANU. Sitä en tiedä. Jotkut puhuttelevat häntä Vuoriseksikin, mutta silloin hän aina suuttuu. (Hiljaa) Kuules! Hän on rikas mies. Häneltä voisit nipistää tuon kympin, ilman että hän sitä lovea huomaisi.

SANTTU. Tokkohan vain! — Kyllä varkaan ammatti on sangen kurja.

MANU. Joko tuntuu siltä? Ha, ha, ha! Miksi olet siis ryhtynyt sellaiseen ammattiin?

SANTTU. Miksi? Hm! Ihmiset tulevat aina siksi, miksi niiden pitää tulla. Kohtalo — tai sallimus — tai mikä lieneekin, ei kysy meidän mieltämme. Se kytkee meidät liekaan määrättyyn aituuseen, jossa saamme tepastella ainoastaan liekanuoran mitan. — Minä esimerkiksi, olen luonteeltani aina ollut ylpeä ja tuhlaavainen. Mutta onko luonne minun vikani? Palkkani maistraatin kirjurina oli liian pieni. Olin sentään ylpeä arvostani ja pidin virastolle häpeänä elellä nurkkakirjurin tavoin. Siksipä otinkin kassasta lisää palkkaa. — Mutta tässäpä sitä nyt ollaan!

MANU. Niin, silloinhan sinä jouduit linnaan. Mutta miksi et heti sieltä päästyäsi voinut ruveta kunnon mieheksi?

SANTTU. Ei, ei ystäväni! Ei se enään käy tässä maassa. Vieraisiin oloihin täytyy päästä, voidakseen alkaa uutta elämää. Ja siinä hommassa täytyy sinun auttaa minua.

MANU. En.

SANTTU. Voinet kai lainata minulle kurjan kympin, mörökölli! Minä maksan sen takaisin oikein korkojen kanssa.

MANU. En.

SANTTU. Mene hiiteen sitten!

MANU. Enkä mene.

SANTTU. Senkin tyhmeliini! — Tuollainen ammattiroisto käy vapaalla jalalla ja minua ajetaan kuin otusta metsässä.

MANU. Paha paikkahan se on.

SANTTU. Se on sellainen paikka, että minä pyydän sinua viimeisen kerran. Anna minulle kymmenen markkaa!

MANU. Herra jesta! Minulla ei ole.

SANTTU. Valehtelet mies! (Tarttuu Manuun.) Pidetäänpäs pieni kotitarkastus!

MANU. Apua! Apua! Jää hyvästi, Santtu! (Pääsee irti.)

SANTTU. Mene sitten — raukka! — Hm! Eipä näy auttavan. Varastaa — varastaa vaan täytyy! Kohtalo taas määrää. Täytyy varastaa, voidakseen olla varastamatta. Eikä ainoatakaan ihmistä löydy, jonka luo voisin mennä ja sanoa: "En tahdo enään varastaa. Tahdotteko pelastaa minut kadotuksesta — se maksaa ainoastaan yhden kympin — antakaa minulle kymmenen markkaa!" Mutta ei — ei ainoatakaan ihmistä löydy, joka antaisi edes kymmenpennisen, saamatta siitä kymmenkertaista hyvitystä. Voinpa vanna, ettei sellaista ihmistä löydy koko maapallolla. —

Laulu n:o 1.

Onpa nyt vankilan herrat ja nihdit
Surkean suuressa työssä!
Kun ne ei pitäneet salvat ei pihdit
Santtua tyrmän yössä.

Ympäri maata nyt kaikuvi pauhu,
Ja naiset pyörtyen luikkaa:
"Sihteeri-Santtu on meillekin kauhu!
Suutakin voipi hän suikkaa!"

Turmani ollut on lempi ja kulta,
Ne minut vieneet on harhaan!
Kieltäen kullan, on kohtalo multa
Kieltänyt nautinnon parhaan.

Mutta ne nautinnon toiveet on poissa,
Haudatut muistojen yöhön!
Huomenna matkustan aamun jo koissa
Toisehen maahan ja työhön.

(Kuuntelee.)

Hss! Tuolla tulee joku! Ole hiiri kuurussa, kissa on pääs' päällä!

MERISAARI tulee kesäpuvussa, ylioppilaslakki päässä ja matkalaukku kädessä. Täällä on viileämpää! Täällä voin istua hetkisen rauhassa. (Istuu kivelle.) Oi, miten täällä on luonto kaunista! Se on kaksin kerroin kaunista, kun saa sitä nauttia yksinäisyydessä. Airion meluava hilpeys rasittaa minua. En koskaan voi oikein syventyä mahtavan luonnon tunnelmaan. Airio aina lörpöttelee pois kaikki vaikutukset. Mutta luulenpa tällä kerralla eksyttäneeni hänet koko hyvin. Aivan ensi hetkessä hän ei minua löydä täältä. (Heittäytyy nurmelle.) Tuolta pilkistelee sininen taivas! Koko päivän voisin tässä maata ja katsella noita hiljaa huojuvia puitten latvoja. — Mikähän musta lintu tuo tuolla on?

Laulu n:o 2.

Laula musta lintu mulle,
Missä kotis on?
"Lennän tuolta
Merten puolta —
Tääll' oon koditon".

Laula vieras lintu mulle,
Miks' oot musta noin?
"Pilven usvaa
Vastaan musta
Ehkä olla voin".

(Puhuu.)

Kas niin, nyt se jo lensikin pois. Se olikin vain varis.

AIRIO tulee Ha, ha, ha! Anna sinä linnun lentää vaan! (Ilveillen.)

Laula musta miesi mulle
Ootko nälkäinen?
"Ilmaa, vettä,
Lemmen mettä

Ruuaks' haaveilen".

(Nauraa.)

MERISAARI. Kas niin! Jo loppui minulta rauha!

AIRIO. Ha, ha, ha! Aina runollinen!

MERISAARI. Aina proosallinen!

AIRIO. Älä suutu leikistä, ukkoseni! Mutta totta puhuen, olet sinä parina viime päivänä muuttunut vähän naurettavaksi. Etkö viihdy enään minun seurassani?

MERISAARI ystävällisesti. Tietysti viihdyn — mutta joskus —

AIRIO. No, no, no! Jättäkäämme se sikseen! Nyt alkaa ateria! (Istuu kivelle ja avaa nenäliinakäärön.) Ole hyvä! Käy käsiksi! Tässä herkut!

MERISAARI. Karviaismarjoja! Mistä näitä sait?

AIRIO syöden. Varastin.

MERISAARI vetää pois kätensä. Varastit?

AIRIO. Niin juuri! Varastamalla varastin. Pistele suuhusi vaan! Tiedäthän, että kielletty hedelmä aina maistuu hyvältä. — Huomasitkos sitä suurta puutarhaa tuolla rannalla? Sieltä nämä ovat kotiperää. Kun en tavannut puutarhassa ketään, jolta olisin voinut pyytää lupaa, niin poimin marjat omalla luvallani. Sen pituinen se! Noo! Pistä poskeesi vaan!

MERISAARI alkaa syödä. Mutta jos siitä paha perii vielä.

AIRIO. Älä lörpöttele! Jalkamatkoilla ei saa pitää niin sivistynyttä omaatuntoa! Mutta kerropas nyt, miksi olit äsken niin pahalla tuulella?

MERISAARI. Tiedäthän, että toisinaan haluan vähän yksinäisyyttä.

AIRIO. Toisinaan! Eikö mitä! Se halu on tullut aivan äskettäin. Alkumatkalla olit sinä yhtä reipas ja iloinen kuin minäkin. Olit oikealla kulkurituulella. Mutta toista on nyt. Kun minä olen iloinen, vaivut sinä surumieliseksi. Kun minun vatsani huutaa illallista, niin sinä haaveksit iltaruskoa. (Lopettaa syömisen.) Ja vielä lisäksi olet sinä muuttunut niin saakelin syvämietteiseksi ja tutkivaksi —

MERISAARI. Tutkimusmatkallahan juuri olemmekin.

AIRIO. Mutta kun emme! Me tutkimme huveja ja etsimme seikkailuja.

Laulu n:o 3.

Ma kuljen vapahan linnun lailla
Ympäri mailman rannan.
Riemuni soikohon metsämailla —
Murheille palttua annan!

On mulla valtikka sauvassani,
Se murtaa muoti-pannan.
Nyt olen villissä vallassani —
Murheille palttua annan!

Ma nälkää janoa kärsin täällä,
Riemulla huolia kannan.
Sadekin on poutaa myrskysäällä —
Murheille palttua annan!

Jos teille matkalla, impyiseni
Lempeni tuskat kannan,
Niin vaikka veisitte sydämmeni —
Murheille palttua annan!

Niin poikaseni! Suru ei sovi tämän ihanan luonnon keskelle. Heitä huolet hemmettiin! Ja nyt, tarkastamaan osakepankkia! Herra kasööri! Kassa esiin!

MERISAARI antaa lompakkonsa. Tässä.

AIRIO. Minä tarkastan ensin metallivarastomme. (Kaivelee laskujaan.) Täältä löysin yhden ainoan viheliäisen suutarin markan. (Etsii lompakosta.) Mitähän täältä sitten heruu? Tämä lokero on tyhjä — ja tämä tyhjä — tyhjä! (Toivottomasti.) Merisaari! Pankki on tyhjä!

MERISAARI. Tyhjäkö? Pitihän siellä olla yksi viitonen.

AIRIO. Piti! Mutta ei ole. Sinulla on kassanvaillinki! — Ehkä se on pudonnut taskuusi?

MERISAARI etsii. Ei — ei ole! Onpas — tuo englantilainen kultaraha!

AIRIO. Siitä ei ole apua täällä maan sydämessä. Miksi et vaihtanut sitä kaupungissa? — Äh! Kuinkas nyt? Mitäs nyt tehdään?

MERISAARI. Pitää kai lähteä heti paikalla Helsinkiin! Mutta millä?

AIRIO. Helsinkiin! Kiitoksia! Akka tieltä kääntyköön! Vai Helsinkiin, keskellä sydänkesää! Ennen mihin muualle tahansa! Koettakaamme jostain etsiä suomentaja tälle englantilaiselle.

MERISAARI. Sellaiseen etsimiseen ei minulla ole halua.

AIRIO. Sitten annamme sen olla suomentamatta. Lystiä onkin olla oikein tosi pulassa! Nyt saat ensi kerran koettaa siipiesi kantavuutta — sinä kananpoika! — Nyt minä tiedän! Me yritämme päästä tuttavuuteen — hyökkäämme jonkun perheen vieraksi, tässä naapuristossa.

MERISAARI. Ei, ei — en minä sellaiseen pysty.

AIRIO. Mihinkäs sinä sitten oikein — (On ottanut lompakosta muistikirjan, jota selailee.) Häh! Kuivettunut ruusu! (Pudottaa muistikirjan maahan.)

MERISAARI vilkastuen. Ruusu! Anna tänne se!

AIRIO ei anna. Vai niin! Vai keräilet sinä käpristyneitä ruusuja?

MERISAARI. Anna mulle se!

AIRIO. Enpäs annakaan! Ensin pitää sinun istua rippituolissa synneistäsi. Mistä olet saanut tämän?

MERISAARI kääntyy pois, eikä vastaa.

AIRIO. Kyllä ymmärrän! — Sinulla on ollut salaisia seikkailuja minun selkäni takana?

MERISAARI. Eilen tuolla kestikievarissa, kun sinä juoksentelit koiranpentujen kanssa, loikoilin minä kai vessa pihaveräjällä ja näin vaunujen kiitävän ohitseni ja —

AIRIO. Ja?

MERISAARI. Vaunuissa istui suloinen tyttö. Ihana kuin enkeli!

AIRIO lausumalla. "Ja hän katseen hehkuvaisen —"

MERISAARI. Ei hän edes huomannutkaan minua. Mutta sitä paremmin huomasin minä hänet ja hänen kauneutensa.

AIRIO. Entäs ruusu?

MERISAARI. Se putosi hänen kukkakimpustaan aivan lähelle minua.

AIRIO. Ja sitten?

MERISAARI. Siinä kaikki!

AIRIO. Kaikkiko? — Pidä ruususi! — Etkö edes koettanut saada selkoa, mistä ne vaunut olivat?

MERISAARI. Eräs mies sanoi vaunujen olevan Lahdenpohjan kartanosta.

AIRIO. Lahdenpohjan! Tiedätkös missä Lahdenpohja on?

MERISAARI. Jossakin näillä seuduilla.

AIRIO viheltää. Ymmärrys hoi! Sentähden sinä tahdoitkin aivan välttämättömästi kulkea tänne päin, jossa muka on niin ihmeen kaunista! Ha, ha, ha! Oletpa koko veitikka! Siksi siis sinusta on tullut sellainen haaveksijakin! Ha, ha, ha! Mutta leikki sikseen! Kun kerran täällä olemme, niin pitäisi meidän myöskin nähdä tuo sinun Lahdenpohjasi.

MERISAARI. Niinpä kyllä, mutta aivan rahattomina —

AIRIO. Mitä niistä! Mitä me sellaisessa paikassa rahoilla tekisimme! Onhan sinulla ruusu valtakirjana!
— Hss! Kuka tulee tuolta! Tule syrjään! (Piiloutuvat.)

SANTTU tulee. Tekeytyy jätkämäiseksi.

Laulu n:o 4.

Heikkilän Tiltu se sydänmaalla
Niitä likkoja korjempia.
Eikä hän koskaan rakastele
Niitä poikia huonompia.

AIKIO. Sepäs lysti rekiviisu!

MERISAARI. Häneltä ehkä saisimme lisää tietoja.

AIRIO. Ehkä!

SANTTU.

Heikkilän Tiltulle kihlat tuotin
Aina Helsingin markkinoilta.
Sittenkin suotta ma rauhaa vuotin
Noilta kylän pakanoilta!

AIRIO ja MERISAARI tulevat esiin. Hyvää päivää!

SANTTU. Kas! Päivää vaan! Essunkaa — pyyrä' anteeks' kans' ja — essunkaa herrat o' nähny' täss' yht' likkaa laahustelevaks'?

AIRIO. Mitä likkaa?

SANTTU. Heikkilä' Tiltu se vaa' ol'. Mum piti nährä se näill' paikoill'.

AIRIO. Emme ole nähneet ketään. — Kuulehan! Tiedätkö miten pitkä matka tästä on Lahdenpohjan kartanoon?

SANTTU. Vai Lahrepohjaa' vai? Juu! Kyll' mää se' tiärä' kans' ja. Olettenks' tee kaupungist' vai?

AIRIO. Olemme. Miten pitkältä on Lahdenpohjaan?

SANTTU. Ei' hä' sinn' o' ku' pian' taival vaa'. — Mu' kyll' sinn' sentää' —

AIRIO. Onko kilometri?

SANTTU. Kyll' mar vaa'. Kyll' sinn' ain' se o'. — Olettenks' tee lähröss' Lahrepohjaa' vai?

AIRIO kärsimättömänä. Olemme, olemme! Onko kaksi kilometriä?

SANTTU. Ei mar ny' sentäs! Mut' kyll' yks' o' vissii' s'on to' mettän takan' tuall' — s'on siäll' lahrepohjass' — siäll'.

AIRIO. Kuka sen Lahdenpohjan omistaa?

SANTTU. Herra' jemmer' sentäs! Ettenks' tee s'tä tiärä?

AIEIO. Emmehän kysyisi, jos tietäisimme. Kuka omistaa sen?

SANTTU. Nii' oikke! Kyll' mar se nii' o' kans'. S'on se meirä' viljelysneuvos. Ettenks' s'tä tiärä!

MERISAARI. Vai maanviljelysneuvos!

AIRIO. Olkoon nyt vaikka mikä neuvos, mutta sanokaa hänen nimensä!

SANTTU. Kas s'o' ny' silviisii' nii', ett' e' mää tiärä kui' s'o se' asia' kanss'. Jos vaa' kuttuu hänt' Vuoriseks', nii' suuttuu hä. Nii' ett' e' mää' sunka' sit' sem paremmi' tiärä.

AIRIO Merisaarelle. Maanviljelysneuvos Vuorinen nähtävästi. (Santulle.)

Minkäläinen mies hän muuten on?

SANTTU. Jaa muute' vai? Kyll' hä' se kans' vaa', hyvähä' s'o' ja ystävälline' miäs. (Huomaa muistikirjan maassa.) No voi su' perkaleks' sentäs! Mikäs toi n't o' tommotoin? Ku' siin' o' syrjäkki' kullast?

MERISAARI antaa kirjan Santulle. Se on muistikirja. Katsokaa vaan, jos tahdotte!

SANTTU. Vai semniotoin' s'o se muistikirja! Lähreeks' siit' plarii pois kans' jos reviis'? — Voi saakeliks' sentäs, jos mull' oliis' tommotoist' kult'reuuaast' paperii!

AIRIO. Mihin sitä käyttäisit?

SANTTU. Mää kirjottas' siit' yhre' preivi' Tiltull' ja yhre' värssy' kans'. Nähkääs ku' mää tykkää' siit' Tiltust' nii' armottomast.

AIRIO nauraa Kirjoitteletko sinä värssyjäkin?

SANTTU. E' muill' ku' Tiltull'. Mull' o' noi' paksu kirja paljait' värssyi' vaa'.

MERISAARI. Saatte kernaasti tästä lehden, jos se teitä huvittaa. Olkaa hyvä! (Antaa Santulle lehden.)

SANTTU. Suur' kiitost' vaa' herroill'!

MERISAARI. Teillä ehkä ei ole kynää millä kirjoittaisitte. Meillä on kaksi. Saatte niistä toisen. Tässä! (Antaa Santulle lyijykynän.)

SANTTU. Kyll' mää nöyräst' kiitä', vaikk' mää häppee' kans'. — Nii' oikee', s'ol' Lahrepohjaa' ku' herra' tahros'! Menkää tost' vaa' mettätiät'! Kyll' se siäll' sitt' pia' vastaa' tulee. Ja ny' mää sit' vissii' lähre' kans'.

AIRIO. Odotapas vielä! Saat vaivoistasi edes jonkun pennin — (Etsii taskuistaan.) Merisaari, kuule! Sinulla on se suutarin markka.

MERISAARI antaa rahan Santulle. Kiitos neuvoistanne! (Santtu menee.)

AIRIO. Entäs nyt, poikaseeni?

MERISAARI. Nyt lähdetään Lahdenpohjaan.

AIRIO. Mainiota! Jopa sinunkin järkesi taas pelaa!

MERISAARI. Mutta, millä kummalla päästä ensin tuttaviksi siellä? Sitä vaan suren.

AIRIO.

Laulu n:o 5.

Nyt alkavi kulkurin elämän työ,
Eikä itkuhun riittäne aikaa —
Kisatarhoissa kuljen ja leikkiä lyön,
Sekä herkkuja syön,
Jotta katkevi vyön'
Ja mun lauluni vuorilla kaikaa!

MERISAARI. Enpä huoli minäkään enään tuumia. Heittäyn vaan virran vietäväksi. Tulipa sitten mitä tahansa.

Kuu kohtalo seikkailun luontehen sai,
Onpi onneni sattuman taikaa!
Mulle riemua raitista tuottavi ain',
Jos ma sokkona vain
Elän kohtaloani
Ja mun lauluni vuorilla kaikaa!

AIRIO. Bravo, bravo! Sinä kuhnustelija! Kaikki käy mainiosti, koska taas kiertää verta sinunkin suonissasi! Matkaan siis! Kyllä tiedän mitä teen.

MERISAARI. Matkaan empimättä! Niin tiedän minäkin.

AIRIO ja MERISAARI.

Nyt alkavi kulkurin elämän työ,
Eikä itkuhun riittäne aikaa —
Kisatarhoissa kuljen ja leikkiä lyön,
Sekä herkkuja syön,
Jotta katkevi vyön'
Ja mun lauluni vuorilla kaikaa!

(Lähtevät reippaasti.)

SANTTU tulee esiin. Menkää te vaan! Nyt tiedän minäkin mitä minä teen.

Kun kohtalo seikkailun luontehen sai,
Onpi onneni sattuman taikaa!
Mulle riemua raitista tuottavi ain',
Jos ma sokkona vain
Elän kohtaloain
Ja mun lauluni vuorilla kaikaa!

(Juoksee pois.)

ESIRIPPU.

Toinen näytös.

Lahdenpohjan puutarha. Perällä näkyy meri. Oikealla asuinrakennus.
Kuisti ja pari akkunaa näyttämölle päin.

LAURA istuu puutarhasohvalla ommellen.

KAISLA tulee perältä. Täälläkö istuttekin, Laura? Olipa onni, että vihdoinkin tapasin teidät.

LAURA. Vihdoinkin? Vaikka olemme olleet yhdessä koko päivän.

KAISLA. Kuinka voitte niin sanoa, vaikka en ole saanut sanaa vaihtaa teidän kanssanne. Te istutte äänetönnä ja minä olen lörpötellyt isänne ja serkkunne kanssa kaiken mailman asioista, peittääkseni levottomuuttani.

LAURA. Te olette joskus hyvin omituinen, herra Kaisla. Te olette taipuvainen pilkantekoon. Kohtelette usein pisteliäästi kelpo ihmisiä, kuten esimerkiksi —

KAISLA. Älkää moittiko minua ankarasti! Ymmärrättehän, että se voi suututtaa ihmistä, kun on pakoitettu vasten tahtoaan keskustelemaan jonninjoutavista asioista.

LAURA. Ei kuitenkaan pitäisi antaa tyytymättömyytensä kohdata aivan viattomia henkilöitä.

KAISLA. Kyllähän te olette oikeassa. Te olette jo ennenkin huomauttanut minua tuosta rumasta viasta ja minä lupaan parantaa itseni — ja sen varmaan voisinkin hyvin helposti jos — jos te vähänkin pitäisitte minusta — Laura, jos edes pikkuisen rakastaisitte minua.

LAURA tyytymättömänä. Olenhan sanonut, että tahdon miettimisaikaa.

KAISLA. Tietysti saatte miettiä niin kauvan kuin haluatte. Vaikkapa viikon — kuukaudenkin, jos niin tahdotte. Minä en tahdo häiritä vapaata valintaanne.

LAURA nousee. Olkaa varma, että minä täydellisesti tunnustan teidän hienotunteisuutenne! Mutta teidän esityksenne tuli tosiaankin niin peräti odottamatta, että —

KAISLA. Ettehän toki jätä minua aivan toivottomaksi?

LAURA. Minä pyydän saada rauhassa koota ajatuksiani.

KAISLA. Teidän mielestänne siis —

LAURA. Hyvästi! Menee.

KAISLA. Hm! Mahtaneeko hän teeskennellä! Vaikeata arvata. Mutta vaikkapa niinkin olisi, niin ei se ainakaan häntä rumenna. Tosiaankin soma tyttö! Ja minä kiinnyn häneen yhä enemmän ja enemmän. (Istuu ja haukottelee.) Kunpa nyt vaan pian päästäisiin päivälliselle! Hm! Jos tämä olisi minun

kartanoni, niin elettäisiin täällä vallan toisella tavalla. No, no! Eipä tiedä vielä mitä voipi tapahtua. Laura kyllä lopulta antautuu, kun vaan säännöllisesti pidän tulta vireillä. — Ja Helmi? Hm! Helmistä täytyy minun ajoissa päästä irti. Pyh! Sellaisia nulikkamaisia päähänpistoja! Niistä täytyy päästä.

HELLÄ tulee. Herra Kaisla! Herra Kaisla! Ettepä voi arvata mitä minä nyt teille annan!

KAISLA. Voinpa hyvinkin, Hellä-neiti!

HELLÄ. No, sanokaapas, niin saamme nähdä!

KAISLA. Te annatte minulle hellän silmäyksen.

HELLÄ. Älkää lörpötelkö! Millä sellaisen olisitte ansainnut?

KAISLA. Ei sellaista tarvitse ansaita! Kaikki naiset tekevät siten — minä tarkoitan — kaikki Hellä-nimiset naiset.

HELLÄ. Helläkin voi olla sangen viisas! — Koska olette noin herkkäuskoinen, niin ettepä saakaan kirjettänne!

[Heiluttaa kirjettä ilmassa.]

KAISLA. Lyödäänkö vetoa, — että saan — (Sieppaa kirjeen Hellän kädestä.)

HELLÄ. Hyvä herra! Minä pyytäisin vähän kohteliaampaa käytöstä! Ha, ha, ha! Huomasitteko tekin sen heti, keneltä kirje oli? Minä myöskin sen huomasin.

KAISLA. Niinkö arvelette?

HELLÄ. Enkä arvele. Minä tiedän varmaan. Minun merkkini eivät koskaan petä. Ha, ha, ha!

Laulu n:o 6.

Ma tunnen kirjeenne tyylistänsä.
Sitä teille ei oo kirjoittanna
Vanha äiti, taikka ystävänsä —
Ei liioin tehnyt sitä sisko Anna.

KAISLA.

Vaan kummiltani
Ja mummoltani —
Ne ei mun anna rauhaan jäädä.
On heillä nuhteet —

HELLÄ.

Ei teidän suhteet
Värillistä paperia säädä.
— — —
On heidän kirjeensä valkealle.

KAISLA.

Miks' ei kernaammin kirjavalle?

HELLÄ.

Mua älkää te noin narraelko,
Mull' on tästä aivan varma selko!
On värillinen —

KAISLA.

Vaan leikillinen —

HELLA.

Se ei oo totta!

KAISLA.

Pyydän teitä!

HELLÄ.

En huoli kuulla!

KAISLA.

Ei sovi luulla —

HELLÄ.

Te vaan suotta syyttelette heitä!

KAISLA. Ei, ei, ei! Nyt on kekseliäisyys pettänyt Hellä-neidin. Tässä kirjeessä on aimo rippisaarna. Siinä kaikki!

HELLÄ. Ellette narraa, niin annatte minun katsoa ainoastaan allekirjoitusta. Näyttäkääpäs!

KAISLA. Katsokaa vaan — jos saatte sen käsiinne — (Panee kirjeen lompakkoonsa) toistaiseksi piiloitan sen kuitenkin tänne.

LOTTA kulisseissa. Sido Laukki niin kiinni, ettei pääse irti! Menee, vielä tallaamaan puutarhan.

HELLÄ juoksee perälle. Vieraita!

KAISLA erikseen. Paukun narrit!

PAUKKU kulisseissa. Ei Laukki mene! Se on niin penturan viisas elukka!

LOTTA tulee. Hellä-tyttöhän täällä on heti portilla vastassa. Hyvää päivää! — Kas vaan, onko herra Kaislakin vielä täällä?

KAISLA. Vielä olen. Hauska nähdä herrasväkeä! Terve tuloa!

PAUKKU tulee. Päivää, päivää! Mamma pelkää että — terveeksi, terveeksi neiti Hellä — että Laukki — päivää herra Kaisla —

KAISLA. Terve tuloa!

PAUKKU. Laukki on vaan kerran elämässään karannut ja se oli —

HELLÄ. Emmekö mene sisälle, täti?

LOTTA. Istutaan täällä ulkona vaan.

PAUKKU. Se oli —

KAISLA. Vallesmanni on hyvä ja istuu!

PAUKKU istuu. Se oli —

LOTTA istuu Hellän kanssa toiselle puolelle. No, vieläkö Hellä yhä viihtyy meijeri-hommissa?

HELLÄ. Kyllä, niinkuin ennenkin.

PAUKKU. Se oli — hm! — mitä minun pitikään — huh! kun on kuumakin! Eikös olekin?

KAISLA. On.

PAUKKU. Niin — kuules mamma — niitä sian porsaita pitäisi —

LOTTA. Olen ajatellut viedä täältä yhden sellaisen isorotuisen —

HELLÄ. Kyllä täti sellaisen saa — (Jatkavat keskustelua.)

PAUKKU. Eikö maanviljelysneuvos ole kotona?

KAISLA. Eipä näy.

PAUKKU. Sepä ikävää. Ajattelin pyytää häntä tuonne Susi-Jussin mökille, kun menen etsimään —

KAISLA. Susiako?

PAUKKU. Ha, ha, ha! Niinpä kyllä! Melkein susia. Kahta karannutta vankia, Nilkku-Villeä ja Santtu-sihteeriä.

KAISLA. Ovatko ne siellä sitten?

PAUKKU. Sielläkö? Nytkö? — Ei — en minä tiedä — mitä jos ne pahuukset olisivat siellä nyt —

KAISLA hymyilee. Sanoittehan juuri, että menette heitä etsimään sieltä.

PAUKKU. Niin — ei — minä menen vaan Susi-Jussia puhuttelemaan. Hän ehkä tietää jotakin heistä. Se mies on aika junkkari.

KAISLA. Jaha! Vallesmanni menee vaan neuvottelemaan hänen kanssansa?

PAUKKU. Niin — ei nyt juuri neuvottelemaan — vaan — hm! hm! — tutkimaan — ymmärrättekö, tutkimaan menen häntä. (Nousee.) Kuulehan Lotta! Mitä minä nyt teen, kuu herra Vuorinen ei ole kotona? Tulisitko sinä Lotta minun kanssani?

KAISLA. Ha, ha, ha! Käyttääkö vallesmanni tällaisissakin asioissa rouvansa apua?

LOTTA. Siinä ei ole mitään naurettavaa! Nainen voi usein saada pulaan sellaisen lurjuksen, jota mies ei pysty sanoin solmiamaan.

KAISLA. En epäile ollenkaan herrasväen kokemusta siinä suhteessa.

PAUKKU. Missä suhteessa? Mitä tarkoitatte?

KAISLA naureskelee. Tarkoitan vaan, että tämä seutu on kovin rauhatonta. Sentähden voikin täällä saada kaikellaista kokemusta.

PAUKKU. Siinä sanoitte tosi sanan! Oikein sikamaista sekamelskaa tämä elämä täällä! Saisittepa vaan nähdä minun raporttejani kuvernööriille, niin kyllä kauhistuisitte siitä hirveästä sotkusta ja kurjuudesta, joka niissä vallitsee.

KAISLA. Vai niin ovat sotkuiset teidän raporttinne?

PAUKKU. Aivan surkeat! — Niin — hm! — Minä tarkoitan sisältöä tietysti.

KAISLA ivallisesti. Niinpä tietysti — sisältöä minäkin.

PAUKKU. Alussa koetin käyttää hyvyttä, mutta se ei tepsinyt ollenkaan. Täytyi muuttua ankaraksi.

KAISLA. Ja se auttoi heti?

PAUKKU. Luonnollisesti. — Mutta pahinta on se, etten mitenkään tahdo saada pahimpia juonittelijoita tunnustamaan.

KAISLA ilkeämielisesti. Onko mahdollista? Eikö herra Paukku saa roistoja tunnustamaan?

PAUKKU. En aina — sillä ne ovat niin tavattoman älykkäitä ja kekseliäitä. Kerrankin, tutkiessani erästä varasta ja hikoiltuani pari tuntia, tokaisee se junkkari hävyttömällä äänellä: Tähän on aivan päätöntä!

KAISLA kuin ennen. Olipa se mies suorapuheinen!

PAUKKU. Niin se oli. Ja minä jouduin vallan neuvottomaksi, enkä tiennyt mitä tehdä.

KAISLA. Ettekö todellakaan tiennyt?

PAUKKU. En — niin noh! Kyllä — kyllähän minä sentään tiesinkin. Tietysti! Mutta vaimoni on niin uskomattoman kekseliäs. Hän pelastaa minut aina pulasta. Hän asettui näin varkaan eteen ja sanoi — hm! — mitenkä se nyt taas olikaan, kun Lotta sanoi! Kuulehan Lotta! Etkö sinä sanonut, että —

LAURA tulee.

PAUKKU. Hyvää päivää Laura-neiti!

LAURA. Terve tuloa! Anteeksi etten tietänyt —

LOTTA. Mitenkä jaksat, Laura? Sinä näytät niin kalpealta.

LAURA. Näytänkö? Kyllä minä voin hyvin.

LOTTA. Niin niin, Hellä! Jatka vaan samalla tavalla, niin sinusta tulee vielä kelpo talon emäntä. Ajatelkaas vaan! Hän tuntee jo maitotalouden ihan tarkalleen. — Mutta, Laura kulta, miksi näytät niin alakuloiselta ja miettiväiseltä? Kas, miten iloinen ja hilpeä sinun serkkusi on.

HELLÄ. Niin — herra Kaisla arveleekin, että minä vaan naureskelen kaiket päivät, paitsi illalla, kun olen uninen.

PAUKKU. Mutta, Lotta kulta, eikö meidän nyt pitäisi lähteä noita karanneita vankeja etsimään?

LAURA. Mitä vankeja ne ovat? —

PAUKKU. Kaksi vankia on karannut vankilasta. Ne kuuluvat liikuskelevan näillä seuduilla.

HELLA. Voi voi sentään! Voivat vielä tulla meillekin!

PAUKKU. Olkaa huoletta, Hellä-neiti! Esivalta kyllä suojelee teitä. — Hm! — Olipa sentään ikävää, ettei maanviljelysneuvos ollut kotona!

HELLA. Joko ne nyt voivat tulla?

LAURA. Isä on heinäniityllä. Hän tulee kohta.

PAUKKU. Eikö sinunkin mielestäsi, Lotta, pitäisi odottaa hänen tuloaan?

HELLÄ. Odottakaa nyt, kyllä setä pian tulee! — Minkälaisia karkureja ne ovat?

PAUKKU. Ne ovat kaksi hyvin kuuluisaa ja ovelaa pahantekijää. Toinen on Ville Kuivanen, jota myöskin kutsutaan Kuivas-Villeksi. Mutta hänen tunnetuin nimensä on Nilkku-Ville, jonka nimen hän on saanut sen luonnon vian tähden, että hän — että — hm! — hän on — Nilkku-Ville.

KAISLA. Sepä ihmeellistä! Siitähän on saanut nimensä?

PAUKKU. Totta kai. Siitä tietysti. — Ja toinen on Santeri Savela. Häntä taas yleisesti kutsutaan Santtu-sihteeriksi. Mutta minä en voi saada päähäni, miksi häntä niin kutsutaan.

KAISLA naurettavalla vakavuudella. Ehkä hän on ollut sihteeri!

PAUKKU hämmästyen. Ollut sihteeri! — Tosiaankin! Kas, kun en tuota tullut ajatelleeksi. Ihan varmaan hän on ollut sihteeri. — No, niin! Nämä junkkarit ne nyt ovat, jotka ovat karanneet vankilasta. Ja minä otan heidät kiinni esivallan nimessä.

KAISLA. Milloin?

PAUKKU. Milloin? — Hm! — Se riippuu siitä, milloin minä saan heidät kiinni.

KAISLA. Niin kai. Ennenhän ei olisikaan mitään syytä vangita heitä.

HELLÄ. Minua niin kauheasti peloittaa.

PAUKKU. Olkaa aivan rauhassa, hyvät neidit! Esivallalla on voimakas käsivarsi.

KAISLA. Ja tarkka järjen juoksu!

PAUKKU. Ettehän sillä tarkoittane minua?

KAISLA. En millään muotoa. Olkaa varma siitä!

LAURA Kaislalle. Miten voitte noin säälimättömästi pilkata tuota hyvänluontoista miestä!

KAISLA. Tiedättehän Laura, minkätähden olen hermostunut? Tämä on niin tuskallista.

PAUKKU. Minä otin varmuuden vuoksi rosvojen tunnusmerkki-luettelon mukaani, että saisitte tutustua heihin. Jos tuntee rosvon, niin ei tarvitse antaa hänen lähestyä taloa. (Etsii taskuistaan.) Mihinkä minä sen nyt pistin? Kas nyt tuota — (Lotalle.) Onko se sinulla — se — se sakramenskattu signalementti?

LOTTA. Ei ole! Sinullehan se jäi.

PAUKKU. Olipa se nyt perhanan ikävä juttu! Enhän minä vain lie sitä kadottanut! Sittenhän me olisimme ihan myytyjä!

HELLÄ. No mutta — tunnemmehan me ainakin toisen — Nilkku-Villen.

PAUKKU ihastuu. Se on totta, se! Ja sihteerin kyllä tuntee käsialasta!
Ha, ha, ha! Sepä verratonta!

KAISLA. Niin! Ei muuta, kuin panna mies kirjoittamaan vaan! Niin asia on selvä!

LAURA. Herra Kaisla!

HELLÄ. Kauvanpa setä tänään viipyykin ulkona! (Menee portille.)
Tuollapa hän jo tulee! Ja kaksi vierasta herraa hänen kanssansa —

KAIKKI rientävät uteliaina katsomaan.

HELLÄ. Kaksi nuorta herraa! Voi herra jesta! Ne tulevat tänne! Kas miten vilkas tuo on — tuo tuolla puolella — ja puhelee niin innokkaasti.

KAISLA. Minun mielestäni hän nilkuttaa.

PAUKKU. Mitä sanotte? Nilkuttaa —? Nilkuttaako hän?

HELLÄ. Herra Kaisla puhuu tyhmyyksiä!

KAISLA. Ei ole minun syyni, jos hän muistuttaa Nilkku-Villeä.

PAUKKU. Herran pieksut! Muistuttaako hän Nilkku-Villeä?

LAURA. Tuo toinen on minusta oikein soma.

KAISLA. Merkillinen maku! Minusta hän on aivan nurkkasihteerin näköinen.

PAUKKU. Sihteer! — Voi, voi! Onko se Santtu-sihteer?

KAISLA. En tiedä varmaan. Tuskin. Koska hän ei kirjoittele.

HELLÄ. Kauhean lystiä, kun mekin kerran taas saamme vieraita.

KAISLA. Hellä-neiti tahtois aina suurta seuraa!

HELLÄ tarkoituksella. Niin tahdonkin! Suuressa seurassa voi helpommin karttaa vastenmielisiä henkilöitä.

PAUKKU. Ajatelkaas nyt — (tulee alas) voivat olla — voi sun vekarajalka! — ja minun siknamenttini on poissa — kaikki tunnusmerkit ovat hukkuneet —

KAISLA on tullut alas. Eihän niitä nyt enään tarvita, kun merkkien omistajat kohta itse ovat tässä.

PAUKKU. Ovat tässä! Voi minun päiviäni! Rosvot itse tulevat lain kouriin. Mutta laki ja esivalta on aseeton!

KAISLA. Käyttäkää järjen miekkaa!

PAUKKU. Se on huono ase! Te ette tiedä, kuinka se on huono ase!
Sellaista ei esivalta koskaan käytä.

VUORINEN tulee Airion ja Merisaaren seurassa. Tehkää hyvin hyvät herrat! Astukaa esiin, että saan esitellä! — Tässä tuon vieraita taloon. Kelpo poikia! Maisterit Airio ja Merisaari — tyttäreni Laura — ja tässä pikku veitikka, veljeni tytär, Hellä Vuorinen.

LAURA ja HELLÄ. Tervo tuloa! Hauskaa, että meillekin joskus eksyy vieraita!

PAUKKU. Mitä tässä nyt järki meriteeräisi!

VUORINEN. Suureksi ilokseni tapasin nämä hauskat pojat luhtaniityn lähteellä. (Jatkaa esittelyä) Agronomi Kaisla, jonka pitäisi harjoitella meillä salaojitusta, mutta — hm, hm! — rouva Paukku — ja nimismies Paukku. (Tervehtii itse Paukun herrasväkeä.) Mitenkä vallesmannilla jaksetaan? Hauska nähdä herrasväkeä! Terve tuloa!

LOTTA. Tulimme katsomaan niitä isorotuisia sian porsaita —

VUORINEN. Vai niin, vai niin! No, se kyllä käy päinsä! Mutta — ehkä saan pyytää herrasväkeä sisään saamaan vähän virvokkeita.

LOTTA. Emmekö nyt ensin voisi pistäytyä katsomassa niitä porsaita, kun kerran olemme ulkona?

VUORINEN. No, miksikäs ei! Ehkä kaupunkilaiserrojakin huvittaisi nähdä oikein mahtavaa sikakarjan hoitoa. Se on minun pieni erikoisylpeyteni.

AIRIO ja MERISAARI. Tietysti! Tietysti! On vallan hauskaa päästä näin heti maaelämän keskusta!

VUORINEN. Kas niin, no käykäämme siis! Olkaa hyvät! Minä osoitan tietä. Sikatarhamme on täällä päin. (Kaikki menevät, Paukku viimeisenä, yhä etsien signalementtiaan.)

SANTTU tulee. Ni' oikke', ni' oikke'! Jassoo! Vartoonks' mää tääll' näi' sit' kanss'?

MARI tulee Santun jälkeen. Niin, minä menen kutsumaan vallesmannia.
(Menee.)

SANTTU. Paljon olen minä elämässäni uskaltanut, mutta tämä on toki mitä julkeinta ilveilyä! Karannut vanki käy visiitillä poliisin luona, joka parhaillaan häntä etsiskelee. Onpa, saakeli soikoon, tämäkin keksintö. Mutta sen erikoisuus huvitti minua niin, etten mistään hinnasta olisi siitä luopunut. Ja olisipa perhanaa ellen pystyisi viemään harhaan tuhmaa poliisia! — Äsken kaikki menivät tarhaan päin ja jos vaan tyttö saa sieltä nimismiehen yksinään tänne, niin saan puhutella häntä kahdenkesken, ilman akkansa apua. Pääasia on viedä hänen huomionsa harhaan — pois itsestäni — ja jos siinä hyvin onnistun, niin —

PAUKKU tulee. Päivää! Päivää! Sinäkö minua tahdot puhutella?

SANTTU ottaa lakin päästään. Ee, teirä' kaikk' — valtaisuutenn' E' mnää sunkas täss' praakat' tahrois.

PAUKKU. Etkö? No, mutta mitä asiaa sinulla sitten on?

SANTTU. Kas ku' mull' on föliss' yks' preivi. Ja se piräis' antaa teirä' kaikk'valtaisuurellenn'.

PAUKKU. Kuka sinä olet sitten? Mistä sinä olet kotoisin?

SANTTU. E'hä' mää o' ku' toi Nikulan Matti vaa', täst' naapur'seurakunnast'. Mut' kotosi' mää olsi' tualt' Turun' pualest.

PAUKKU. Vai niin, vai niin! No, keneltä se on se kirje?

SANTTU. Jaa, ett' kuka se' preivii' o' kirjottanu'? — Se ny' o' sill' viisii nii', ett' e' mää vaa' sunkas sit' tiärä.

PAUKKU. Kuinka et sitä tiedä? Miten olet sen sitten saanut?

SANTTU. Pitääks' se praatat' vai?

PAUKKU. Totta kai. Se on ihan välttämätöntä.

SANTTU. Nii' oikke'! O'ha' se! — S'on silviisii nii', ett' mull' o' siäll' kotoon' pian' trekool'maa kanss'. Siäll' kasvaa vähäse' tikkempeerii'. Mitäs noill' ny' sit' — mää funteeras'. Veisinks' mää noit' kaupungin vai? Tairais' niill' saar' jonkuse' lanti' kans'. Ja nii' se mu' muijaiki' sit' meinas'. No mitäs täst' sitt'! Tikkempeeri' korii' vaa ja mää matkall'!

PAUKKU. Ja tulit kaupunkiin?

SANTTU. Mää vai? Ei ny' sentäs! Sinn' om' pitkä tiä ja. Mutt' kyll' mää sitt' lopuks' vissii' sinn' ehrii' ja.

PAUKKU. Ja siellä möit sinä sitten vaaraimesi?

SANTTU. E' mar ikkää! Kuinks' mää niit' olsi' myyny'?

PAUKKU. Kuinka niin? Eikö ne tehneetkään kauppaansa?

SANTTU. No, kas ku' mull' ei faaraamii ollukka', muu ku' tikkempeerii' vaa'!

PAUKKU. No, välipä tuolla! Etkö saanutkaan niitä myydyksi?

SANTTU. Kyll', kyll', muttei se nii' vaa' sassii' käyn't. Kauva' mää siin' ympärs katteli' — sitt' tul' yks' ja hantlas' litra' ja sitt' tul' toine' ja hantlas' pual' litraa — ja sitt' tul' pual' päivä — ja sitt' nee loppusis. Nii' ett', kyll' nee sitt' lopult' män' kans' — ja sitt' mää läksi' juur' vikkeläst', mää kans'.

PAUKKU. Mutta en minä vielä yhtään ehtinyt hoksaamaan, mistä sait kirjeen.

SANTTU. Eihä' sit' o' viel' tarvinnukka' hoksanteerat'. Mutt' ny' se juur' vissii' o' koht' pramill' se preivi. Tuall' rist-tiä' mutkass' treffasi' mää yhre' herra'. Hää seisattus' siihe' ja kysys hevelist' mult': "Mihis' sää reissaat?" "Kottii' päi' mää meinaa", mää sanos. "Voisiks' sää jelpat' mua vähä", hää sanos. "Ku' se' ny' oikke' tiäräs'", mää tuumis. "E' sunkas sää vois' viärä yks' pian' preivi pefalliksmannill'", hää kysys. "Kyll' mar mää to' verra' voi'", mää sanos. Sitt' otti hää yhre' kirja' plakkarist' ja kirjotti siihe' jottai' ja sitt' reväis' hää se' töhrity' plari' erilles ja tälläs se' kokkoo' ja anno' mull' ja sanos: "Toss' o' markka! Ota följoys toi ja vie pefalliksmannill'!" "Juur' vissii' mää se' tee'", mää sanos. Sitt' hää helssas pääll' vaa' ja läks' matkaas.

PAUKKU. Annappas sitten tänne se kirje!

SANTTU etsii taskuistaan. Jaa nii', juu! Nii' oikke'! Se ku' se' löyräs, ku' mull' o' nii' mont' plakkarii' — täss' se o' juur' vissii'. (Aikoo pois.) Hyväst' ny' sit' ja kiitoksii' vaa'!

PAUKKU. Älä mene! Odota vielä! Täytyyhän minun katsoa mitä tähän on kirjoitettu. (Avaa kirjeen.) Konsuli Holmbergilta — en ollenkaan tunne. (Lukee.) Mitä kummia! (Jatkaa lukemistaan.) Onko mahdollista! (Santulle.) Oletko sinä varma, että se on totta?

SANTTU. Mikä nii'?

PAUKKU. Se, mitä tässä kirjeessä sanotaan.

SANTTU. Kuis ny' sill' viisii —! Mistäs mää tiäräs', vaikk' se olisis alust' loppuu paljast' filuurii' vaa'.

PAUKKU. Niinkö arvelet?

SANTTU. Kuin saakeliks' mää viäl' funteerasisis' tommotoist'! E' sunkas mää sit' preivannu'!

PAUKKU. Ei, ei! Ethän sinä — se on totta se! Mitä nyt on tehtävä! (Huutaa.) Lotta, Lotta! — Hm! Hm! Oliko se hieno mies, joka tämän antoi?

SANTTU. Jaa fiini, vai? Kuis jeekuliss' mää simmotoist' tiäräs'! Ol' hää kumminkii' nii' fiini ku' pefalliksmannikii. Saanks' mää mennä jo?

PAUKKU ankarasti tuumien. Ei! Sinun täytyy jäädä! (Itsekseen.) Onhan minulla kirje! (Ääneen.) No, mene sinä vaan! — Ei sentään! Odota vielä! (Itsekseen.) Onhan mulla tämä kirje. — (Ääneen.) No, mene nyt sitten!

SANTTU. Suur' kiitost'! (Aikoo mennä.)

PAUKKU. Älä sentään mene! Odota! (Itsekseen.) Mitähän ihmettä tässä pitäisi tehdä! Jospa vaan Lotta —

SANTTU. Ny' mää vissii' saa' mennä jo?

PAUKKU. Et, et! Sinun täytyy — (itseksseen) mitä minä hänelle tekisin — näin vaikeissa asioissa ei järki auta yhtään mitään — (Ääneen.) Lotta, Lotta! —

SANTTU. Pitääks' mun täss' kattoo päält, ku' pefallinksmann' noi' julmast' ulos funteeraa? Mun täytyy viäl' reissat' kottii' kans.

PAUKKU. Se on nietua, se!

SANTTU. No, mutt' — kuis' tee ny' sill' viisii! — Joks' mää ny' saa' mennä, vai?

PAUKKU. Kuuleppas vielä, ystäväni!

SANTTU. Ny' mää jo kiukustu' kans', enk' piittaa teist' yhtikäs' mittää', enk' mää teit' eres ystäväks'kää räknää.

PAUKKU. Ei, ei! Minä ajattelin vaan kysyä — Mattiko se taas oli sinun nimesi?

SANTTU. No, piräis ton ny' muistaa vähemmälläkii — piräis jo!

PAUKKU. Minä koetan — minä koetan muistaa! No, mene nyt sitten herran viitaan!

SANTTU. Kerrankii yks' rikk'viisas meinink'. Voiraa' hyvi' ny' sit' vaa'! (Menee.)

PAUKKU. Näin vallatonta on tää kansa, jonka hallitsijaksi minä olen pantu. Hoh, hoh, jaa!

Laulu n:o 7.

Tuota miestä! Hirveää!
Nähdä moista! Kauheaa!
Moista kansa lienee —
Virkani se vienee!
Pidän kyllä
Vallan yllä,
Vaan en toiseen
Tartu moiseen.
Sen vaan Lotta tehdä voi,
Hälle luoja voiman soi.
Valhetella voinen,
Että oli toinen,
Joka ennen,
Ohi mennen
Monet lahjat meille kantoi.
Kuinka nyt käy!
Matti on pois,
Häntä ei näy —
Avun jos tois
Navetasta Lotta mulle!
Lieneeköhän vain
Miestä alallain,
Joka omppi vallesmanni —
Aina valtikka:
Lotan "toffula"
Mua uhkaa toimissani.

ESIRIPPU

Kolmas näytös.

Sama paikka.

VUORINEN tulee Airion kanssa. Vai niin, vai olette ihastunut maanviljelykseen!

AIRIO. Olen — tällaiseen suuremmoiseen hommaan. Näin sitä pitää kartanoa asua! Tämä on aivan erikoista alallaan. Olen aivan hämmästynyt kaikesta mitä olen nähnyt.

VUORINEN. Se huvittaa minua! Huvittaa sanomattomasti.

AIRIO. Olen pienestä pojasta asti seurannut maanviljelystä kotona. — Isälläni on maatila keski-Suomessa. Siksi olen oppinut pitämään siitä.

VUORINEN. Vai niin, vai niin! Minäkin olisin erinomaisen ihastunut maanviljelykseen, kun vaan keksittäisiin niin paljon koneita, että pääsisi vallan vapaaksi tuosta saaturin työväestä. Muuten olisi kyllä hyvä, mutta ne ne aina sotkevat asiat.

AIRIO. Niinkö?

VUORINEN. Niin, niin! Mailmassa on niin paljon hassutusta nykyään. Täälläkin on kaikellaisia levottomia virtauksia —

AIRIO. Onko ollut levottomuuksiakin?

VUORINEN. No, ei juuri vielä. Mutta minä olen kyllä useasti ollut sangen levoton. Olen huomannut, että työväki ajattelee enemmän kuin puhuu — ja se on paha merkki se.

AIKIO. Päinvastoin toki luulisin —

VUORINEN. Ei, ei! Uskokaa minua! Ajattelevinen on pahan edellä. Siksi rakastan koneita. Ne eivät

puhu eivätkä ajattele. — Mutta mitä pidätte sitten tästä näköalasta?

AIRIO. Kaunis on. Lahtikin tarpeeksi leveä. Jos olisi leveämpi, niin vaikuttaisi autiosti.

VUORINEN. Autiosti! Sepäs mainio sana! Sen se juuri tekisikin. Olen sen aina aavistanut, mutta en ole voinut pukea sanoihin. Autiosti! Mainio sana! Kiitos siitä sanasta! Te olette erittäin miellyttävä ja sukkela mies — te — kas, nytpä vasta huomaan, että toverinne on poissa. Mihin herra Merisaari on joutunut?

AIRIO. Hän näkyi menneen tuonne ulapalle päin.

VUORINEN. Hän ehkä ei ole ihastunut maaelämään?

AIRIO. Kyllä — hän on hyvinkin ihastunut, mutta hän kernaimmin nauttii siitä yksikseen.

VUORINEN. Näyttää toisinaan niin vakavalta. Taitaa aikoa papiksi.
(Menee penkkiä kohden.)

AIRIO naurahtaa Papiksi! Vieläkös mitä! Hän on ankara sosialisti.

VUORINEN on juuri kääntynyt penkin edessä, istuakseen. (Putoaa pelästyksestä istumaan.) Mi-mitä sanotte? Sosialisti! Anarkisti! Herra meitä armahtakoon!

HELLÄ tulee ja kuulee viimeiset sanat. Mitä nyt, setä kulta? Mitä on tapahtunut?

VUORINEN. Ajatteles nyt, kun herra Merisaari on sosialisti, enkä minä ole siitä tietänyt mitään.

HELLÄ. Mutta, mitä pahaa siinä on?

VUORINEN. Jos ei juuri mitään erinomaista pahaakaan, niin on se kuitenkin saaturin ikävää.

AIKIO nauraen. Ei herra Merisaaren sosialismi kellekään ikävyyksiä tuota. Hän on vaan tuollainen tieteellinen sosialisti. Hän on runoilija ja —

VUORINEN. Vai niin! Hän siis vaan puhuu siitä ja kirjoittelee runoja. Minä jo luulin, että hän ajatteleekin, kuten meidän työväkemme. — Se on sitten eri asia! Minä jo peljästyin pahanpäiväisesti.

HELLÄ. Ha, ha, hai Eikö herra Merisaari ollenkaan ajattelisi?

VUORINEN. Ei, tyttöseni! Sinä et tunne runoilijoita! Eivät ne koskaan ajattele. Hyvää väkeä kaikki sellaiset!

HELLÄ. Kaikki sellaisetko, jotka eivät ajattele?

VUORINEN. Juuri sellaiset. Ajatus käy pahan edellä.

HELLÄ. Sitten minä mahdan olla oikea hyvän apostoli, sillä minä en koskaan ajattele. Ha, ha, ha!

VUORINEN. Sinä veitikka saisit joskus ajatella vähän enemmän — siitä ei olisi vaaraa.

HELLÄ virnistellen. Ei, ei, setä. Ajatus käy pahan edellä. — Mutta tuletteko nyt herra Airio —

AIRIO. Hyvin kernaasti.

VUORINEN. Mihin nyt sitten?

HELLÄ. Herra Airio haluaa nähdä meidän mejjeriämme.

VUORINEN. Vieläkö sitäkin? No, mutta saakeli soikoon — sittenhän te olette oikein mallikelpoinen nuorimies! Mejjeri on minun erityinen ihanteeni. Tiedättehän — paljon koneita! — Hm! Ettehän te vielä tänään lähde täältä?

AIRIO katsahtaa Hellään. Minussa ei ole suurta estettä.

VUORINEN. Sepä hyvä! — Ja toverinne — runoilijan pitää myös jäädä, sillä —

AIRIO. Voin luvata hänenkin puolestaan. Hän on tähän seutuun yhtä ihastunut kuin minäkin.

VUORINEN. Mainiota! — Älkää huoliko puhua hänelle mitään sosialismista! En pidä häntä yhtään vaarallisena, koska hän on runoilija. — Mitä kauvemmin viivytte täällä, sitä tyytyväisempi minä olen. He, he, he! Saatua nähdä täällä vielä paljon huvittavaa! Ja sen sanon, pikku Hellä on vallan mainio opas, vaikka hän onkin veljeni tytär. Kaikin puolin kelpo tyttö, he, he, he!

HELLA. Hyi setä! Tulkaa nyt, herra Airio! Minä käyn edellä. Ajatus käy — minkä edellä, herra Airio?

AIRIO. Pahan.

HELLÄ. Ha, ha, ha! Te olette paha — paha — paha — (Juoksee pois.)

AIRIO seuraa perässä, nauraen.

VUORINEN nauraa ja menee portille perässä. Huutaa. Tulkaa pian takaisin! — Eikö ole kahvin aika kohta? (Kulussista kuuluu epäselviä ääniä vastaukseksi.) Erinomainen nuorukainen tuo Airio! Oikea patentti, saaturi soikoon! Hänellä on sellainen huomiokyky, että — se on vallan ihmeellistä! (Pysähtyy.) Mutta tuo toinen — sosialisti! No, no, no! Ei saa käyttää sitä nimeä! Onhan hän runoilija! Ja kovin miellyttävä hänkin. — Toista maata ovat molemmat, kuin tuo irvihammas Kaisla. — Mutta saaturikseen — jotain suun avausta —! (Menee sisään.)

SANTTU tulee pensastosta. Mitähän nimismies ystäväni nyt hommailee. Minun täytyy täällä odotella, nähdäkseni tarkoilleen asioitten kehityksen.

Laulu n:o 8.

Ikävällä miellä
Olen karkutiellä
Ja piilossa pensaikossa.
Tilaisuutta vaanin,
Hetkeäni vaalin,
Vaan mieli on ahdingossa.

Tähän loppuu työni,
Tässä viime yöni
Ma päätän nyt rikoksessa.
Suo nyt onni voittaa —
Anna mulle koittaa
Viel' onnela maailmassa!

(Katselee tarkasti ympärilleen.)

Hah! (Pujahtaa piiloon.)

LAURA tulee rakennuksesta ja istuu kuistille. Olen melkein varma, etten voi rakastaa herra Kaislaa. Tuskin tunnen edes myötätuntoisuutta häntä kohtaan. Toista on herra Merisaari. Hänestä huokuu vastaani jotakin ennen tuntematonta. Ja hänen poistuessaan jää jällelle suloinen kaiho.

Laulu n:o 9.

Illan siimes rauhan luopi,
Kummat mielehen mietteet saa,
Siimes-mieli tuskan tuopi —
Rauha kaihoa kasvattaa.

MERISAARI kulisseissa.

Ei voi lahden laine laulaa
Minun mieltäni lepoon.
Missä aavan aallot pauhaa
Siellä mullakiu lepo on.

(Tulee ajatuksissaan.)

LAURA. Herra Merisaari!

MERISAARI. Laura! Neiti!

LAURA. Tuletteko rannalta?

MERISAARI. Tulen. Siellä on ihmeen ihanaa. Löysin sieltä oikein idyllisen lehdikon. Minunkin kotini on järven rannalla. Senvuoksi ihailen niin sanomattomasti vettä. Aaltojen loiskeesta soi korvaani kehtolaulut ja lapsuuden muistot.

LAURA. Niin — ja varsinkin näin iltavalaistuksessa tekee meri suuremman vaikutuksen — eikö totta?

MERISAARI. Vasta kesäillan hiljaisuudessa oppiikin tuntemaan järveä ja merta. Koko muun luonnon vaipussa uinumaan, puhuu levoton meri yhä tajuttavampaa kieltä. Sen maininkien huounta on kuin kaihoava ihmisrinta. — Olette onnellinen kun olette saanut kasvaa näin ihanassa paikassa. Siellä on rauha, missä yksinäisyys vallitsee.

LAURA. Rauhaakin voi olla joskus liian paljon. Yksinäisyyteenkin voi aikojen kuluessa kyllästyä.

MERISAARI. Luulen, että juuri yksinäisyys antaa teille luonteenne mukaisen maaperän.

LAURA. Voitte kyllä olla oikeassa. Mutta toisinaan tuntuu minusta, että minä kaipaen jotakin kirkkaampaa, jotakin elävämpää — hm! — minä en osaa pukea ajatuksiani sanoihin. — Minä uskon, että kirjat ja luonto eivät yksinään voi tuutia rauhaa ja lepoa naisluonteeseen. Miehet ehkä ovat toisellaiset siinä suhteessa. — En tiedä ymmärrättekö ollenkaan mitä tarkoitan.

MERISAARI. Luulenpa ymmärtäväni. Te tarkoitatte, että nainen vaatii täyteläisempää ja virkeämpää elämän sisältöä. Sentähden kuuntelee hän kernaammin, kuin lukee ja rakastaa keskustelua enemmän, kuin yksinäisyyttä. — Mutta ettehän te elä täällä niin perin erakko-elämää sentään, luulisin minä.

LAURA. Melkeinpä. — Isällä on kiirettä aamusta iltaan niityillä ja pelloilla ja kun hän väsyneenä tulee kotiin, tahtoo hän nähdä ympärillään iloisia ja tyytyväisiä kasvoja ja silloin minä en tietystikään henno vaivata häntä minun pikku huolillani ja kyselyilläni yhdestä ja toisesta, joista mieleni kaipaisi enemmän selvyyttä.

MERISAARI. Entä serkkunne?

LAURA. Oh! Hän on niin peräti toisen luonteinen kuin minä — aina hilpeä ja elämän haluinen. Hän ei käsitä minun tunne-elämääni. — Hän on onnellinen luonne, sillä hän on aina iloinen. — Minä pidänkin hänestä erittäin paljon — ehkä juuri sentähden, että hänellä on sitä, mitä minulta puuttuu.

MERISAARI. Mutta käyhän teillä kai edes vieraita?

LAURA. Käypihän niitä. Mutta heidän kanssaan en koskaan ole onnistunut saamaan aikaan mitään vakavampaa keskustelua. Jos joskus sellaista yritän, käännetään se heti leikiksi. — Ette voi aavistaa miltä tuntuu jos — odottaessaan vakavata vastausta, saakin kuulla joko pintapuolisen kohteliaisuuden tai kuluneen sisällöttömän sukkeluuden. — Mutta teenhän minä väärin, kun kidutan teitä laverruksillani. Minä ihan häpeän, olettehan te oikeastaan aivan ventovieras.

MERISAARI. Niinpä kyllä olen. Mutta eihän tutustumiseenkaan aina vuosia tarvita. Eikä teidän tarvitse pahoitella minulle osoittamastanne avomielisyydestä. Kuuntelen teitä mielelläni.

LAURA. Olette tosiaankin harvinaisen kärsivällisesti kuunnellut joutavaa loruamistani.

MERISAARI. En ole ainoastaan teitä kuunnellut, vaan minä olen myöskin teidät ymmärtänyt. — Jos sallitte, niin jatkamme vielä keskusteluumme.

LAURA. Oi, niin mielelläni. Minä kuuntelen teitä niin kernaasti. Te ette ole ollenkaan pilkallinen minua kohtaan, kuten monet muut. — Mutta sanoittehan, että löysitte tuolta rannalta ihanan paikan — jos tahdotte niin voimme kävellä sinnepäin yhdessä?

MERISAARI. Sydämestäni mielelläni!

LAURA. Mutta — te ette saakaan salata minulta yhtään mitään —

Laulu n:o 10.

MERISAARI.

Kallis Laura, aalton tyrske
Tuonne kuuluvi lehtohon.

LAURA.

Rientäkäämme sinne!

MERISAARI.

Hyrskke
Kohta vaipuvi lepohon.

LAURA.

Kuulen siellä aallon soiton —

MERISAARI.

Hyöky rantoja ajelee.

LAURA.

Siellä syömme saanee voiton —

MERISAARI.

Rauha myrskyssä majailee.

MOLEMMAT.

Järven aallot meille soittaa —
Lempi kieliä kaiuttaa.
Tyyni vihdoin myrskyn voittaa —.
Lemmen kieli ei rauhaa saa!

(Menevät.)

HELLÄ tulee Airion kanssa vastakkaiselta puolelta. Ettekö jo ole kyllästynyt ja väsynyt tähän tarkastusten kiertokulkuun?

AIRIO. Kuinka voitte sellaista ajatella. Olisin valmis tarkastamaan koko maan meijerit ja kanatarhat — teidän opastuksellanne.

HELLÄ naureskellen. Te pidätte siis maanviljelyksestä ainoastaan minun tähteni?

AIRIO. En — ainoastaan! Mutta teidän seurassanne minä pidän siitä monen kertaista.

HELLÄ. Hyi teitä! Älkää ollenkaan ruvetko narrailemaan. Minä kyllä näen, ettette ole oikein tyytyväinen. Te haluatte vielä jotakin?

AIRIO. Ihan varmaan! — Jos aivan totta tunnustan, niin haluan minä vielä jotakin.

HELLÄ. Mitä sitten?

AIRIO. Koko viimeisen kävelyretkemme ajan olen minä vaan halunnut — ja toivonut jotakin.

HELLÄ. No, enkö sitä sanonut! — Minäpä tiedänkin mitä se on?

AIRIO. Ei, ei! Te ette sitä tiedä.

HELLÄ. Tiedänpä, kuu tiedänkin! Teillä on sekä jano, että nälkä. Te haluatte illallista!

AIRIO. Eikä —! Paljon — enemmän! (Astuu lähemmäksi.) Minä alan vähitellen viisastua, ja rupean vakavasti ajattelemaan tulevaisuuttani.

HELLÄ nyrpistellen. Todellakin? — Ajatelkaa vaan, mutta älkää siitä minulle lörpötelkö! Minä en voi teitä auttaa.

AIRIO vielä läheten. Kyllä te voitte. Te olette niin älykäs, että —

HELLÄ purskahtaa nauramaan. Minäkö — ohoo!

AIRIO. — että minä häpeän teidän edessänne, kun vetelehdin vielä toimettona. Mutta nyt minä olen päättänyt tulevaisuudestani. Minä rupean maanviljelijäksi.

HELLÄ. Todellakin?

AIRO. Niin teen. Minulla on aina ollut halu siihen. Mutta isäukko on yhä sanonut: "Kunhan ensin tulet ylioppilaaksi — puhutaan vasta sitten". Nyt minä olen ylioppilas — ja tuskalla luikertanut itseni kandidaatiksi — nyt saa lukutie riittää. — Kun näin teidät, niin heräsi taas minun maanviljelysintoni. Minä en voi ajatellakaan kirjoja enään. Huomenna kirjoitan isäukolle, että nyt rupean opettelemaan maanviljelystä ja sitten rupean hoitamaan hänen tilaansa.

HELLÄ. Vai niin! Vai isänne tilaa te niin yht'äkkiä halusittekin?

AIRIO. Niin — ja haluaisin minä vielä muutakin — mutta minä en tohdi sanoa sitä teille.

HELLÄ hymyilee. Pelkäätekö te minua?

AIRIO. En. Siksi uskallankin puhua teille mitä ajattelen. Eikä minun aikanikaan riitä turhiin kohteliaisuuksiin. Saanko sanoa suoraan?

HELLÄ. Tietysti.

AIRIO. Te olette — hm! — minä pidän teistä.

HELLÄ. Mielistelijä!

AIRIO. Minä vakuutan —

HELLÄ. Olkaa vaiti!

AIRIO. Annoittehan minulle luvan puhua suoraan.

HELLÄ. Mutta en antanut lupaa turhiin kohteliaisuuksiin.

AIRIO. Kuulkaa siis!

Laulu n:o 11.

Hellä-neiti ruusunkukka,
Sinisilmä keltatukka!
Sano voitko konsanaan
Minua sa rakastaa?

HELLÄ.

Poika vieras kiehtovainen!
Älä usko, että nainen
Kohta valmis juoksemaan
Onpi lemmen ansahan!

AIRIO.

Hellä-neiti ruusunkukka,
Sinisilmä keltatukka —!

MOLEMMAT.

Sano voitko ainiaan
Minua sa rakastaa?

KAISLA tulee sisältä.

Kas vaan! Jopa herrasväkikin on ilmestynyt tarkastusmatkoiltaan!

HELLA. Jo. Kävimme viimeksi mejjerin maitokamarissa.

KAISLA. Vai maitokamarissa! Hellä-neidin kermoja kuorimassa! Ja juonut sen kuiviin? Eikö niin?

HELLÄ. Niin kuiviin, ettei jäänyt tippaakaan teille!

KAISLA. Ette te henno minuakaan vallan ilman jättää, varsinkaan jos lupaan, etten kerro siitä muille.

HELLÄ. Hyi teitä! (Airiolle.) Älkää huoliko hänestä! Hän on niin häijy!

VUOHINEN tulee Lotan kanssa. Kuules Hella! Jos vielä tänään tarvitset palvelusväkeä, niin kiiruhda toimissasi. Väki sai luvan mennä naapurikylän tanssiaisiin.

HELLÄ. Vai niin. Olipa hyvä, että sain tietää ajoissa. (Aikoo pois.)

VUORINEN. Odotas vähän! Kuski ja vouti pyysivät rahaa — onko herroilla ehkä vaihtaa kahdenkymmenen markan seteli?

AIRIO kääntyy nolona poispäin.

KAISLA katsoo Airiota, hymyillen. Kyllä minulla on. (Rikkoo rahan.)

VUORINEN. Kiitos! Tässä, Hellä — viitonen kummallekin.

(Antaa rahat Hellälle, joka menee.)

LOTTA. Minnehän se ukko joutui, kuu minä viivyin niin kauvan tuolla tarhassa.

VUORINEN. Ja missä herra Merisaarikin on?

LOTTA. Ja Laura sitten?

KAISLA. Ehkä nekin ovat kermaa kuorimassa.

VUORINEN. Nekin?

AIRIO. Herra Kaisla koettaa leikata vitsiä siitä, että Hellä-neiti ja minä olimme meijerissä ja —

VUORINEN. Olitteko? Sepä hauskaa, no —

AIRIO. Tuolta tulevatkin, molemmat!

LAURA tulee Merisaaren kanssa. Sydämestäni kiitän teitä!

MERISAARI. Älkää! Antakaa minun olla kiitollinen!

VUORINEN. Sepä on oikein tehty, Laura, että olet opastellut herra Merisaarta!

KAISLA erikseen. Piru vieköön nuo maan kiertäjät!

VUORINEN. Olen erittäin iloinen jos viihdytte täällä! Sanokaapas mitä pidätte Lahdenpohjasta!

MERISAARI. Ooh! Täällä on ihanaa! Tämä on kaunein paikka, minkä minä olen nähnyt.

VUORINEN. Todellakin? He, he, he!

KAISLA. Tyhjää kohteliaisuutta!

VUORINEN suutahtaen. Mitä saaturia! Herra Merisaari on runoilija. Hän ymmärtää tällaiset asiat paremmin kuin te.

KAISLA häijyisti. Mitäpä minä ymmärtäisin! En minä ymmärrä sitäkään, että te tohditte antaa tyttärenne yksinään retkeillä pitkin metsiä — herra Merisaaren kanssa!

VUORINEN. Tohdin? Mitä tarkoitatte?

KAISLA kuin edellä. Voisihan se olla vaarallista —

MERISAARI. Hyvä herra — minä vaadin selitystä —

KAISLA kuin edellä. Vaatinettekohan vaan kaksintaisteluun?

VUORINEN ankarasti. Herra Kaisla! Miksi olette epäkohtelias? Miksi loukkaatte —

KAISLA. Tarkoitukseni ei ole loukata. Mutta hiiviskeleehän seuduilla kaksi karannutta vankia. Olisi voinut sattua joku ikävyys Laura neidille, kun kuljeskelee noin aivan ilman turvaa metsissä.

LOTTA. Ilman turvaako? Olihan herra Merisaari mukana.

KAISLA. Runoilijat eivät juuri koskaan liene kunnostaneet itseään erityisellä sankaruudella!

MERISAARI. Minä olen kyllä liian heikko sankariksi niinkuin runoilijaksikin. Mutta en sittenkään pelkäisi paria karannutta vankia. Niillä raukoilla on enemmän syytä peljätä meitä kuin meillä heitä.

KAISLA. Raukoilla! Luulenpa, että säälittelette roistoja!

MERISAARI. Niin teen. Minä säälin heitä.

KAISLA. Se sopii runoilijalle.

MERISAARI lämpimästi. Ei tarvitse olla runoilija, voidakseen sääliä sellaista raukkaa, joka ymmärtämättömyydessään on sekaantunut rikoksiin ja joka — huomattuaan hairahduksensa tahtoi

ehkä tehdä parannuksen ja alkaa elämänsä alusta, vaan huomaakin kaikki parannuksen tiet suljetuiksi. Silloin mahtaa olla elämä katkerata katkerampi, jos vastoin tahtoaan on pakoitettu tekemään rikoksia.

VUORINEN. Niin varmaankin!

KAISLA. Mitäpä siis muuta! — Ottakaamme heidät ystäviksemme ja suojateiksemme —

LAURA Kaislalle. Kuinka te voitte olla noin paha! Nyt en ollenkaan pidä teistä.

KAISLA Lauralle. Te saatatte minut ihan hurjaksi — mustasukkaisuudesta.

VUORINEN. Herra Airio! Tehän olette vaipunut kovin vakaviin mietteisiin!

AIRIO. Vakaviin! Niin — niinpä tosiaankin luulen —

VUORINEN. Nyt ei aikaa sellaisiin! Meillä on muuta hommaa, Jo on aika ajatella, miten saisimme pienen lystin toimeen ja — se on totta — mitenkäs me majoitamme teidät! Sitä myös täytyy ajatella. Tahdotte kai että ikkunat ovat lahdelle päin?

MERISAARI. Hyvin kernaasti, jos niin sopii.

VUORINEN. Sopii, sopii! Miks'ei sopisi! Te saatte huoneenne tuolla yläkerrassa — herra Kaislan huoneen vieressä.

KAISLA. Mutta niiden välisestä ovesta on lukko rikki.

VUORINEN. Te olette nalkuttaja!

HELLÄ tulee ja kuiskaa jotakin Vuoriselle.

VUORINEN. Sepä mainiota! Saaturin hyvä vaan! Hyvät naiset! Hyvät herrat! He, he, he!

KAISLA. Aiotteko pitää puheen?

VUORINEN. Aion niinkin! He, he, he! Arvoisat vieraat!

Laulu n:o 12.

Nyt ma pyydän teitä ystävät,
Tehkää hyvin, käykää pöytään istumahan!
Herkut ei vain ole nähtävät,
Pyydän niitä myöskin maistamahan!

HELLÄ.

Herrat saavat kursaamatta kiiruhtaa,
Lämmin vesi heitä ehkä odottaa!

VUORINEN.

Mutta, Hellä kulta, naisille?

HELLÄ.

Pyydän heitä pöytään katsomahan!

VUORINEN.

Pöytäkumppani nyt valitkaa!
Minä itse leskimiesnä yksin kuljen.
Herra Kaisla (osoittaen Lottaa) rouva hallitkaa!
(Merisaarelle.) Suosioonne Laura-tytön suljen.

HELLÄ.

Airio, te minuun saatte tyytyä!

KAISLA erikseen.

Akka kurjan kanssa voisin hyytyä!

KAIKKI.

Nytpä täällä riemu vallitkoon,
Kaikkialla laulu kaikukohon!

(Menevät sisään.)

PAUKKU tulee. Menee raottamaan ovea. Lotta, Lotta, Lotta! (Viittaa sormellaan häntä luokseen.)

LOTTA tulee. Mitä nyt?

PAUKKU. Kuulepas Lotta! Minä olen sydän kurkussa etsinyt sinua.

LOTTA. No, no, no! Mitä nyt on tapahtunut sitten?

PAUKKU. Sitä en saa päähäni, että — että — minä sain kirjeen konsuli Holmbergilta.

LOTTA. Konsuli Holmbergilta — tunnetko hänet?

PAUKKU. En. Mutta hän kirjoittaa noista karanneista pahantekijöistä.
Lue itse! Tässä se on.

LOTTA lukee. "Täten olen tilaisuudessa ilmoittamaan, että karkurit Santeri Savela ja Ville Kuivanen, jotka entuudestaan tunnen, liikuskelevat Lahdenpohjan seutuvilla. Karkurit olivat jalkamatkalaisten herrasmiesten puvuissa, reput selässä ja ylioppilaslakit päässä". (Puhuu.) Herra hyvästi siunatkoon! Puetut aivan kuin Airio ja Merisaari.

PAUKKU. Mitä sinä sanot? Airio ja Merisaari! Näetkös nyt! Minä epäilin heitä heti — vaikka en saanut sitä päähäni — "reput selässä ja ylioppilaslakit päässä" — Ne ne ovat.

LOTTA. Mutta sehän on mahdotonta! (Lukee edelleen.) "Olen kuullut, että he ovat näillä seuduilla tehneet pienempiä sisäänmurtoja — erittäinkin puutarhoihin, joista ovat hedelmiä varastaneet. Pidän velvollisuutenani ilmoittaa tästä teille, herra vallesmanni. Suurimmalla kunnioituksella: F.E. Holmberg. Konsuli".

PAUKKU. Mitä nyt arvelet, Lotta?

LOTTA. Kuka toi tämän kirjeen?

PAUKKU. Talonpoika — tuolta naapuripitäjästä — sillä on puutarha ja —

LOTTA. Mitä lörpöttelet! Tunsitko hänet?

PAUKKU. Ky-yllä! Erinomaisen hyvin! Hän on niin tavattoman kunnan mies.

LOTTA. Mikä hänen nimensä oli?

PAUKKU. Matti se oli.

LOTTA. Missä hän nyt on?

PAUKKU. En minä tiedä. — Hänellä oli kiire kotia.

LOTTA. Ja sinä päästit hänet! Kuinka voit menetellä niin tyhmästi!

PAUKKU. Mutta, Lotta kulta! Hänellä oli niin kovin kiire. Emmekä me häntä enään tarvitsekaan! Onhan meillä kirje. Missä ne varkaat nyt ovat?

LOTTA. Tuolla sisällä! Hss!

VUORINEN tulee nauraen. Mitä te täällä —

LOTTA. Hss!

PAUKKU. Hss! Hss!

VUORINEN. Mitä saaturia?

LOTTA. Olipa hyvä, että tulitte — hss!

PAUKKU. Hss!

VUORINEN. Mitä te — he, he, he!

PAUKKU. Herran tähden — hss!

VUORINEN. Mikä teitä vaivaa? Tulkaa sisään! Siellä on yhtä ja toista hyvää —

PAUKKU. Hiljaa! Hiljaa! Muuten ne karkaavat.

VUORINEN. Mikä? Kuka karkaa? Onko Laukki karannut?

PAUKKU. Hss! Koettakaa nyt koota kaikki sielunne voimat!

VUORINEN. Mihinkä niitä nyt sitten tarvittaisiin? Ei minun tapani ole juoda itseäni —

LOTTA. Olettehan kuullut niistä kahdesta karanneesta vangista?

VUORINEN. Kyllä. No, mitä heistä?

PAUKKU. Ne ovat Airio ja Merisaari.

VUORINEN. Herra jumala — mitä sanottekaan!

LOTTA. Emmehän tiedä sitä niin varmaan! Mutta syytä on epäillä. Tästä näette itse. Lukekaa! (Antaa kirjeen.)

VUORINEN lukee. — — — "Reput selässä ja ylioppilaslakit päässä" — tähän on vallan — herra paratkoon —

LOTTA. Sentähden se pahantekijöistä puhui niin hyvää, se —

PAUKKU. Tallirenki näki aamulla puutarhassa vieraan miehen, jolla oli reppu ja ylioppilaslakki —

LOTTA. Vai niin! Kyllä ne sitten niitä ovat!

VUORINEN. Muuttuisivatko minun kelpo vieraani yht'äkkiä roistoiksi!

PAUKKU. Kerrankos sellaista tapahtuu! Minulle kerran —

VUORINEN. Mutta minulle ei ole tapahtunut ikinä tällaista!

PAUKKU. Kerta ensimmäinen, veliseni!

VUORINEN. Mutta saaturi sinun perii jos — oletko ihan varma asiastasi?

PAUKKU. Kuulehan Lotta! Enkö minä ole varma? Olen kai. Kirjeessähän se —

VUORINEN. Kirje niin — mitä nyt pitäisi tehdä —

PAUKKU. Nyt alkaa tutkinto.

VUORINEN. Se on ikävää, se! Parempi olisi jos paiskaisit heidät kärryillesi ja veisit hemmetin teille. — Ja kaikki miehetkin menivät tansseihin — nythän on paha edessä —

PAUKKU. Me emme voi heille mitään —

VUORINEN. Ennen aamua — emme mitään. Herra Kaislakin meni jo huoneeseensa ja nukkuu ehkä jo.

PAUKKU. Jospa vaan olisin tietänyt tämän ennen!

LOTTA. Huomiseksi täytyy jättää — mutta kyllä me jäämme tänne yöksi —

PAUKKU. Minä jään suojelemaan teitä —

HELLÄ tulee. Älkää nyt antako aivan —

TOISET. Hss! Hss!

VUORINEN. Missä varkaat nyt ovat?

HELLÄ. Varkaat!

PAUKKU. Hss!

VUORINEN. Niin. Airio ja Merisaari.

HELLÄ. Miksi herran tähden kutsutte heitä varkaiksi?

PAUKKU. Me epäilemme heitä —

HELLÄ naureskelee. Varkaiksiko?

PAUKKU. — että he ovat ne kaksi karannutta vankia.

HELLÄ. Lopettakaa nyt jo! Oletteko aivan järkenne menettäneitä?

PAUKKU. Minä en varmaan tiedä — mutta lukekaa itse! (Antaa hänelle kirjeen.) Niin, saatte nähdä!

HELLÄ lukee ja rupeaa itkemään.

PAUKKU. Älkää surko neiti! Te olette esivallan suojassa.

VUORINEN. Me lörpöttelemme täällä ja sillä aikaa voivat ne veitikat tyhjentää koko talon!

HELLÄ lähtee.

VUORINEN. Mihin menet?

HELLÄ. Menen katsomaan, jos hopeamme on vielä tallella. (Menee.)

PAUKKU. Elleivät ne vaan ole kuunnelleet!

LOTTA. Nyt on parasta mennä sisälle heidän luokseen!

PAUKKU. Ja seurustella heidän kanssaan aivan ystävällisesti. Ei saa suututtaa heitä. Ollaan hyvin mielinkielin!

LOTTA. Herra maanviljelysneuvos, menkää te edellä!

PAUKKU. Mene sinä Lotta sitten hänen jälkeensä. Mutta olkaa herran nimessä iloisen näköisiä! (Menevät sisään naurettavalla varovaisuudella.)

SANTTU tulee nauraen.

Laulu n:o 13.

Menkää, menkää, rientäkääte vaan!
Selväksi on mulle tullut koko juoni.
Nyt ma tiedän mistä rahat saan,
Valittaa en enään tässä huoli!
Onni koittaa! Vielä valkee vangin yö,
Vapauden hetki kohta mulle lyö.
Nytpä vainen riemu vallitkoon!
Minuakin onni hallitkohon!

ESIRIPPU.

Neljäs näytös.

Huone Lahdenpohjan yläkerrassa. Kolme ovea. Akkuna auki. Valoisa kesäyö.

SANTTU tulee sisään akkunasta.

Kas niin! Tuo varmaankin on agronoomin ovi. — Oi, jospa tämä olisi jo ohi! Mutta — mikä on tehtävä, niin tehtäköön heti. Nopeasti siis! (Kuuntelee Kaislan ovella.) Jo tunti sitten pani hän maata. Eikö hän jo nukkune — (Avaava oven.) Kyllä — hän nukkuu. Ja rahalompakko on pöydällä. — Hiljaa! Hiljaa vaan! (Menee Kaislan huoneeseen ja palajaa hetken kuluttua.) Tässä on rahat! Tässä minulla matkapiletti uuteen maahan ja uuteen elämään. — Muutama askel vielä — Hah!! Mitä se? Tullaan portaissa! Kas niin — hyvästi Santtu. Jouduitpa satimeen — (Vetäytyy takaisin Kaislan huoneeseen.)

VUORINEN tulee Airion ja Merisaaren kanssa. Käykää sisään vaan, hyvät herrat! Täällä on huoneenne — ja tuo tuossa on makuukamarinne. Koettakaa nyt tyytyä näihin maalaisoloihin.

AIRIO. Tuhansia kiitoksia vaan! — Minne tuo ovi vie?

VUORINEN itsekseen. Kas, kas! Heti valmis tiedustelemaan. (Ääneen.) Herra Kaisla nukkuu siellä.

Mutta hän on hirmuisen kevytuninen. Hän herää pienimmästäkin rapinasta, he, he, he!

MERISAARI. Emme me melua.

AIRIO. Voitteko sanoa, herra maanviljelysneuvos, miten paljon kello on?

VUORINEN. Kyllä — (aikoo ottaa kellon taskustaan, mutta rupeaakin hätäisesti takkiaa napittamaan.) En voi arvata aivan täsmälleen — minulla ei ole kelloa.

AIRIO. Hellä-neiti pelkäsi varkaita, kun väki on tansseissa.

VUORINEN. Ne tulevat aivan tuossa tuokiossa — taisivat jo tullakin — kyllä varmaan jo tulivatkin — ja aurinkokin nousee aivan tuossa paikassa — on jo tainnut noustakin! Hyvää yötä vaan hyvät herrat — (Itsekseen) senkin roistot!

MERISAARI. Hyvää yötä! Sulimmat kiitokset näistä nautintorikkaista hetkistä ja teidän vieraanvaraisuudestanne!

VUORINEN. Ei kestä! He, he, he! Nauttikaa vaan terveydeksenne! (Kättelee.) Hyvää yötä, herra Airio — hyvää yötä, herra Merisaari! Nukkukaa nyt hyvästi ja nähkää hyviä unia! (Menee selkä edellä hyvin varovasti.)

AIRIO ja MERISAARI. Hyvää yötä, herra maanviljelysneuvos, hyvää yötä!

MERISAARI. Ukossa on tapahtunut omituinen, naurettava muutos.

AIRIO. Ei minun mielestäni. Hän on kunnan ukko — oikein miesten mies. Luulenpa, etten koskaan ole ollut niin kelpo seurassa kuin tänä iltana.

MERISAARI. Mitä pidit kilpailijastamme? (Viittaa Kaislan oveen.)

AIRIO. Viis hänestä — koiran leuasta! Minä sutkauttelin häntä pikkuisen illallispöydässä. Huomasitko? Helläkin sanoi, että — oh! sinä et tunne sitä tyttöä! Minä olen keskustellut hänen kanssaan yhtä ja toista!

Laulu n:o 14.

"Oma kulta sulla on",
Lauloi leivon kieli.
Hellässä sorjassa
Immässä korjassa
Onpi pojan mieli.

Sydämmein on tallella,
Tiedän kyllä kellä.
Hellällä sorjalla
Immellä korjalla
Sinisilmäisellä!

MERISAARI. Koetahan nyt olla hupsuttelematta!

AIRIO. Anna veikkonen minun olla hyvällä tuulella! Ilo pulppuaa yltäkülläisyydestään. Tulepas tanssimaan! (Pyörittää Merisaarta, rallattaen valssia.)

MERISAARI. Ole nyt hiljaa, sinä rajupää! Oletpa pikkuisen hatussa, luulen minä.

AIRIO. Enpä tiedä! Mutta minä olen niin hurjan tyytyväinen tähän maailmaan! Hei! — Kuulepas! Minäpä kerron sinulle jotakin! Minä olen kauheasti rakastunut!

MERISAARI. Sinäkö?

AIRIO. Minä tietysti! Kuka sitten? Aivan yli älyn ja ymmärryksen.

MERISAARI. Ihanko todella?

AIRIO. Onko se mielestäsi koomillista? Sinä et usko minua, kun en kulje pää lerpallaan ja ole surkean näköinen kuten sinä. Mutta usko pois vaan! Totta se on sittenkin!

MERISAARI. Puhutko aivan totuudessa?

AIRIO. Kunniani kautta — hengessä ja totuudessa! Enkä ole ainoastaan rakastunut, vaan myöskin rakastettu! Oi, oi, oi! Et sinä tiedäkään! — Minä olen jo melkein kihloissa.

MERISAARI. Älä lörpöttele!

AIRIO. Olenhan vakava, kuin virstan tolppa. — Me tulimme sellaiseen päätökseen, että — että — oh! se oli ihana päätös! — Mutta mitenkä on sinun laitasi, sinä vanha junkkari?

MERISAARI. Minulle ei ole tapahtunut mitään erityistä!

AIRIO. Äläpäs narraa poikaseni! Luulenpa, että sinun haaveksiva katseesi on löytänyt tiensä Laura-neidin sydämmeen, ihan sinne sisimpään sopukkaan. Ha, ha ha!

MERISAARI. Sinun ilveilysi kiusaa minua!

AIRIO. No, mutta herran pieksut — mitä minä sitten tekisin! Aivan mahdotonta on ajatella nukkumista! Minulla on niin hirveä halu tanssia! Entä jos lähtisimme tansseihin? — Voi poikaseni sinua! Sinä et ole oikein iloinen tänään!

MERISAARI. Minäkö? Minä en milloinkaan ole ollut niin iloinen kuin tänään.

AIRIO. Voi ilon ja riemun päivä! En minäkään! — Kuulepas, oletko saanut tuoreen ruusun tuon käpristyneen sijaan? — Se oli erinomainen päänäpistö meidän luojaltamme, että nälkä pakoitti meidät kuokkavieraksi tänne.

Laulu n:o 15.

Kun ensi kerran nähdä sain
Sun Hellä armahain —
Sun katsees oli tulta vain,
Mi lemmen sytti rintahain.
Oi Helläsein,
Mun impyein!
Sa olet kallein aartehein!

MERISAARI. Olehan nyt ihmisiksi! Kuulithan, että Kaisla nukkuu tuolla!

AIRIO. Nukkukoon hän vaan!

MERISAARI. Onhan se mahdotonta, kun tuolla tavalla meluat! Herätätähän koko talon! Mene nyt nukkumaan! Minä jään hetkeksi tänne!

Laulu n:o 16.

AIRIO.

Nukkua veikko,
Ma haudassa saan.
Tanssin kuin peikko
Nyt hurjasti vaan!
En saata
Nyt maata!
Siks' laulelen vaan:
Hellästä tytöstä kultasen saan!

MERISAARI. Olethan aivan kadottanut järkesi! Mene nyt maata!

AIRIO.

Täytyy kai kuulla,
Kun käsketään noin!
Sen voit sa luulla,
Ma suuttua voin!
Nyt maata,
En saata!
Siks' laulelen vaan:
Hellästä tytöstä kultasen saan!

(Menee huoneeseensa jatkaen tanssiaan.)

MERISAARI. Niin! Airio on tehnyt oikein. Minä kadepdin häntä ja hänen rohkeuttaan. — Olen vakuutettu siitä, että rakkauteni on vakavaa laatua. — Mutta — Laura? Luulen, että hän on suosiollinen minua kohtaan — hän keskusteli kanssani niin luottavaisesti ja avonaisesti — ja minä tyhmyri jätin tilaisuuden käyttämättä!

Laulu n:o 17.

LAURA ulkona.

Kaiho soittaa kanneltaan,
Kun murtui lempi multa,
Soikoon kaihon kannel vaan,
Se soipi lemmen tulta!

MERISAARI.

Mikä tuska sulle toi
Noin suurta kaihomieltä?
Miksi kullan ääni soi
Noin katkerata kieltä?

(Ovelle kolkutetaan.)

Kenpä se mahtaa olla! — Käykää sisään!

LAURA tulee arkana.

MERISAARI. Laura-neiti!

LAURA. Hämmästyitte varmaan tulostani? Mutta en voinut sitä auttaa.
Minun täytyy puhua kanssanne.

MERISAARI. Mikä ilo ja riemu minulle!

LAURA. Herran tähden! Puhukaa hiljempaa! Minä olen varma, että te olette hyvä ihminen. Ja luotan teidän rehellisyyteenne. — Mutta voihan olla mahdollista, että olisi tapahtunut jotain — en ymmärrä mitä se voisi olla — mutta jotain, joka ehkä ei olisi aivan lakien mukaista. Kenties olette laiminlyönyt jotakin ulkonaista —

MERISAARI. Mitä tarkoitatte? Minä en ollenkaan käsitä teitä! Mitä olisin voinut laimin lyödä?

LAURA. En minä sitä tiedä. Mutta nimismies puhelee tutkinnosta ja vangitsemisesta ja isä lupaa asettaa vahdit, että te ette pääsisi karkaamaan — ja Hellä itkee tuolla alhaalla — kyllä kai sitten on jotain tapahtunut —

MERISAARI. Tämäpä on tosiaankin merkillistä.

LAURA. Minä en epäile teistä kummastakaan mitään pahaa — mutta onhan saattanut tapahtua joku erehdys — tai hairahdus — josta voisi olla ikäviä seurauksia, kun nimismies on niin kovin yksinkertainen —

MERISAARI. Ei, ei! Tässä täytyy olla joku erehdys!

LAURA. Niin minäkin luulen. Mutta voidaksenne karttaa enempiä ikävyyksiä, tahdoin varoittaa teitä, että voisitte paeta.

MERISAARI. Meillä ei ole vähintäkään syytä pakoon —

LAURA. Kuulkaa vielä! Talon väki on tansseissa ja palaa vasta aamupuolla. Jos siis tahdotte käyttää tilaisuutta, niin — tuon akkunan lähellä on puu, jota myöten pääsee alas. — Se oli minun sanottavani — jääkää hyvästi! (Aikoo pois.)

MERISAARI. Odottakaa hetkinen! Minä rukoilen teitä! Viipykää silmänräpäys vielä!

Laulu n:o 18.

Ei voi sitä estää,
Hetken että kestää
Toisinansa maailmassa onnemme.
Onni haihtuu elon teillä —

Murheeks' vaihtuu riemu meillä,
Silloin, kun ne kestäviksi luulemme.

LAURA.

En ma tahdo kuulla,
Enkä pahaa luulla —
Muistan teitä suosiolla ainiaan!

MERISAARI.

Hetki kallis kahlii kielen,
Vallitseepi myöskin mielen.
Seurassanne viime kerran olla saan.
Sanoa ma emmin: Teitä Laura lemmin!

LAURA erikseen.

Kestä sydän! Kuulla tää on ihanaa!

MERISAARI.

Nyt ma pyydän sulo suulla
Sydämmenne ääntä kuulla!

LAURA erikseen.

Oi, kuu tää on hurmaavaa ja katkeraa!

MERISAARI.

Oonko siihen määrin
Ymmärtänyt väärin
Käytöksenne —?

LAURA.

Liian myöhään!

MERISAARI.

Hiljattain
Mua kohtaan tuntehenne —

LAURA.

Toisin lienee ollut ennen.

MERISAARI.

Kuinka Laura?

LAURA.

Kaislalta ma kihlat sain. (Syöksy pois.)

MERISAARI. Kihloissa — Kaislan kanssa — voi minua!
(Vaipuu istumaan akkunan eteen.)

SANTTU hiipii piilostaan esille. Nyt ovat jo kaikki poissa! Auta minua onnetar! Hiljaa vaan! Muutama askel vielä ja minä olen vapaa! (Huomaa Merisaaren ja pelästyy.) Kauheata! Hän istuu aivan minun tielläni! Miten päästä hänen ohitsensa? Hiljaa! Hiljaa! Vielä askel — (kolahuttaa vähän jalallaan tuolia.)

MERISAARI hypähtää ylös. Kuka se? (Tarttuu Santtuun.) Mitä etsitte?

SANTTU. Päästäkää minut — päästäkää!

MERISAARI. Mitä teillä on täällä tekemistä? Mitä tahdotte?

SANTTU. Tahdon vain päästä pois.

MERISAARI. Kuka te olette?

SANTTU. Armahtakaa! Antakaa minun mennä.

MEEISAANKI. Meidän aamullinen opastajamme! Miksi olette tulleet tänne?

SANTTU itsekseen. Olinpa kokonaan unohtaa! (Puhuu murteella.) Kas s'o' ny' sil' viisii, ett' mää —

MERISAARI. Älkää suotta muuttako puhettanne! Johan kuulin teidän taitavan oikeata kieltä. Vastatkaa kiertelemättä, mitä tahdoitte täältä!

SANTTU. Antakaa minun mennä pois —

MERISAARI. Vastatkaa ensin — mitä tahdoitte täältä!

SANTTU nolona. Minä tahdoin — varastaa!

MERISAARI. Sen arvasinkin. Hyvä että sain sen estetyksi. Menkää nyt samaa tietä kuin tulittekin!

SANTTU. Jumala palkitkoon teille! Kiitoksia! Tuhansia — Ei! Minä en teitä kiitä!

MERISAARI. Tehkää miten tahdotte! Menkää nyt vain!

SANTTU akkun vieressä. Ja nyt luulette te menettelevänne jalomielisesti. Mutta teillä on ajatusta ainoastaan itsenne varalta. Sellainen jalomielisyys on vain itserakkautta! Hyvästi! (Aikoo lähteä.)

MERISAARI. Kuulkaahan —! Te olette oikeassa. Älkää menkö! Minä en tee teille mitään pahaa! Sanokaahan mitä aioitte varastaa täältä?

SANTTU matalasti. Kymmenen markkaa.

MERISAARI. Miksi rupeatte varkaaksi kymmenen markan tähden?

SANTTU. Te ette tiedä minkä arvoiset ne kymmenen markkaa minulle ovat. Minun raukan täytyy ne varastaa tai hukuttaa itseni mereen — muu ei auta.

MERISAARI. Auttaa kyllä. On vielä kolmaskin keino: pitää kärsiä!

SANTTU katkeroitti Oletteko te koettanut sitä keinoa?

MERISAARI hämillään. En.

SANTTU. Älkäämme siis puhuko siitä! Hyvästi!

MERISAARI. Te olette harhateillä — mutta en minä tuomitse teitä. — Minä tiedän vielä yhden keinon, johon ehkä luotatte enemmän! Kas tässä englantilainen kultaraha! Se on runsaasti kymmenen markan arvoinen. Ottakaa se — älkääkä varastako enään!

SANTTU hämillään ja liikutettuna. Tätä en olisi odottanut. Te saatte minut häpeämään. Mutta minä voin palkitakin teidän hyväntuononne. Minä kuulin mitä täällä äsken tapahtui — älkää pahastuko — olinhan pakoitettu kuulemaan. Minä tunnen koko juttunne ja voin ehkä auttaa teitä.

MERISAARI. Mitä sanotte?

SANTTU. Minä vakuutan, että saatte täydellisen koston.

MERISAARI. Minä en halua kostaa.

SANTTU. Ymmärtäkää minut oikein! Minä tarkoitan herra Kaislaa.

MERISAARI. Älkää puhuko sanaakaan!

SANTTU. Mitä sitten aiotte tehdä?

MERISAARI. Minä valitsen äsken mainitsemani kolmannen keinon. Minä kärsin ja lähden tästä talosta niin pian kuin voin. Ja saman neuvon annan teillekin. — Menkää!

SANTTU. Kyllä menen. Mutta älkää halveksiko minua! — Minä en sentään ole niin paatunut kuin nyt luulette. — Oh! Kyllä sentään olen. Olen paatuneempikin. En minä nyt ensikertaa varastanut. Minä olen vanha heittiö! Mutta minä pyydän teitä! Älkää te minua kovin halveksiko! Se koskee niin kipeästi, sillä minä en koskaan ole tavannut teidän kaltaistanne ihmistä.

MERISAARI. Mitenkä to olette joutunut —?

SANTTU. Roistoksi — tarkoitatte. — Mistäpä sen tietäisin. Olen kai syntynyt sellaiseksi. Mutta suotta puhun siitä teille. Te ette minua ymmärrä. Te olette siksi liian puhdas ja viaton.

MERISAARI. Minäkö olisin viaton! En suinkaan!

SANTTU ilolla. Oletteko tekin tehnyt jotain häpeällistä?

MERISAARI. Kenpä olisi viaton!

SANTTU. Oletteko lakiakin rikkonut?

MERISAARI. Yhteiskunnallisia lakeja en ole rikkonut. Mutta se kenties ei ole minun ansioni. Ehkä olosuhteeni eivät ole antaneet aihetta siihen. — Jumalan edessä olen yhtä syntinen kuin tekin.

SANTTU. Eilen kuulin teidän puolustavan hairahtunutta ihmisparkaa, joka avuttomana luisuu rikoksesta rikokseen. Mutta en luullut teidän tarkoittaneen mitä sanoitte. Antakaa se minulle anteeksi, sillä minä olen tottunut näkemään ainoastaan pahaa — jo syntymästäni asti.

MERISAARI ottaa Santtua kädestä. Kuulkaa ystävä! Aina on mahdollisuus pelastukseen. Te ette joudu kadotukseen, jos itse tahdotte sitä karttaa. — Oletteko milloinkaan rukoillut jumalaa?

SANTTU. Olen kerran — koettanut! Silloin, kun jouduin ensi kerran kiinni. Mutta kenties rukoilin väärin asioitten puolesta, koska se ei auttanut. — Minä luotan teihin. Sanokaa, voiko jumalaa rukoilla?

MERISAARI. Voitteko epäillä sitä?

SANTTU. Luuletteko, että minäkin vielä kykenen rukoilemaan?

MERISAARI. Aivan varmaan. Jumala ei teitä hylkää, jos vain hänen puoleensa tahdotte kääntyä.

SANTTU miettien. Kuulkaa — minä olen päättänyt matkustaa kauvas täältä, alkaakseni elämän alusta — rehellisellä työllä. Siinä luulin olevan kaikki. Mutta minä huomaankin, että on vielä muutakin tehtävä. Ja minä koetan tehdä kaikki. Te saatte vielä kuulla minusta! Jääkää hyvästi! Jumala teitä siunatkoon! (Pakenee akkunasta.)

MERISAARI. Hän on pelastettu!

ESIRIPPU.

Viides näytös.

Sama paikka kuin toisessa näytöksessä. Aamu.

PAUKKU. Ovatko ne vielä ylhäällä, tuolla?

VUORINEN. Ovat, ikävä kyllä. Palvelija vei heille äsken kahvia.

PAUKKU. Sanotteko sitä ikäväksi, että rosvot ovat käsissämme?

VUORINEN. Jospa ne eivät milloinkaan olisi käsiimme tulleet! Tiedän kyllä seuraukset! Jo tänään kiertää historia ympäri seutua — ja huomenna saan lukea sen sanomalehdissä.

PAUKKU. Mitä pahaa siinä sitten on?

VUORINEN. Oo, se kyllä tiedetään, että ihmiset aina pitävät roistojen puolta. Te kyllä saatte kunnian heidän vangitsemisestaan, mutta minä saan häpeän ystävällisyydestäni heitä kohtaan. Kukaan ei tietysti hiisku sanaakaan minun sisällisistä aavistuksista näitä ihmisiä kohtaan. Siitä luonnollisesti ei puhuta mitään.

LAURA. Nyt kun olen tarkoin kuullut koko jutun, on mielestäni varsin naurettavaa uskoa noita kunnan poikia varkaiksi.

VUORINEN. Kyllähän siihen lujaa uskoa tarvitaankin. Niillä pahuuksilla on sentään koko lailla ihmistapoja. Vaikka kyllä raakuus sentään toisinaan pistää esiin.

HELLÄ. Mutta ethän sinä, setä kulta, eilen ajatellut sinnepäinkään.

VUORINEN. Eilen! Mistä sinä tiedät mitä minä eilen ajattelin — vaikka minä en puhunut siitä!

PAUKKU. Eihän neitosilla voi olla kokemusta tällaisissa asian haaroissa.

LAURA. Eihän tällaista ole vielä ikinä kukaan nähnyt eikä kuullut.

PAUKKU. Eikö kuullut? Miksi ei olisi! Minä tunnen sadottain tällaisia tapauksia. Antakaas kun kerron! Kerrankin muuan suutari —

HELLÄ. Mutta eiväthän herrat Airio ja Merisaari ole suutareita.

PAUKKU. Ei se mitään tee. Ei kaikki rosvot olekaan suutareita, mutta —

HELLÄ. Eihän sellaiset esimerkit tähän kelpaa!

PAUKKU. Sallikaa minun puhua loppuun. Te ette tätä ymmärrä! Teitä ei ole koskaan lurjus vetänyt nenästä. Mutta minua ovat lukemattomat —

HELLÄ. Sen uskon ilman esimerkkejäkin!

LOTTA ja KAISLA tulevat.

VUORINEN. No, herra Kaisla, onko rouva Paukku kertonut teille?

KAISLA. On.

VUORINEN. Mitä nyt sanotte tähän?

KAISLA. Pitäisikö minun sanoa jotakin?

VUORINEN. Älkää nokitelko! Eikö mielestänne ole syytä ryhtyä tutkintoon?

KAISLA. Eiköhän?

LOTTA. Herra Kaislalla on viep lisää syytöksiä.

PAUKKU. Sepä mainiota! — Mitä teillä on lisättävänä?

KAISLA. Vähäpätöinen juttu! Lompakkoni on viime yönä varastettu.

KAIKKI. Kauheata! Onko? Herra jumala!

VUORINEN. Ja sen piti tapahtua minun kattoni alla! — Se on hävytöntä!

LAURA. Kuinka uskallatte väittää sitä varastetuksi? Huomasitteko kun se varastettiin?

KAISLA. En — eikä varkaat tahdo tullakaan huomatuiksi!

LAURA. Olettehan siis voinut pudottaa sen jonnekin!

KAISLA. Minä olen etsinyt huoneeni katosta lattiaan, mutta — turhaan! Jo eilen illalla panin sen keskilattialla olevalle pöydälle.

PAUKKU. Mitä siinä lompakossa oli?

KAISLA. Parisenkymmentä markkaa ja pari kirjettä.

PAUKKU. Mainiota! Nyt ovat pojat pihdissä!

HELLÄ tuskassa. Mitä sinä uskot, Laura?

KAISLA. Laura-neiti uskoo vain hyvää!

LAURA. Eipä tässä enään usko pahaankaan pitkältä auttane. Pian kai saadaan nähdä, kuka uskoo oikein!

KAISLA. Laura-neidin läheinen tuttavuus noitten lurjusten kanssa kyllä tukee hänen uskoaan, mutta paras kai sentään lie uskoa järkiperaisiiä syitä ja viedä poikaset arestiin. Siten vapaudumme kaikista ikävistä tutkimisista!

PAUKKU. Niin juuri! Parasta on heti lähettää vintiöt vangin kuljettajalle!

VUORINEN. Emmeköhän sentään tutkisi heitä ensin?

LAURA. Niin, isä kulta! Se on paljon parempi!

VUORINEN. Älä luulekaan, että tahdon armahtaa heitä! Olen päinvastoin, niin suuttunut heihin, että tahtoisin antaa heille vähän nokan poltetta.

KAISLA. Oikein! Siihen kyllä saatte tilaisuutta!

LAURA. Hyi teitä! (Hiljaa.) Teistä en usko hyvää enään koskaan!

PAUKKU. Mitä nyt tehdään? Paiskaanko minä ne heti kärryille siis?

LAURA. Mutta jos kerran täällä on tapahtunut varkaus, niin on kai heitä täällä tutkittavakin.

PAUKKU. Jaa-a! Olisikohan —?

KAISLA. Eihän laki sellaista káske!

PAUKKU. Kuules Lotta, kuinkas asetukset —?

VUORINEN. Minä tahdon, että heidät tutkitaan täällä.

LOTTA. Käydään heti toimeen, kun he tulevat ulos!

PAUKKU. Kuulkaa minua, hyvät ystävät!

Laulu n:o 19.

Sallittehan mun heitä tutkia?
Ette tunne rosvojen mutkia!
Ma ne pihtihin kauniisti puserran,
Ja esivallan voimalla muserran.

KAIKKI.

Hän ne pihtihin kauniisti pusertaa
Ja esivallan voimalla musertaa!

PAUKKU.

Kuulkaas, kun mä teitä nyt neuvon näin:
Kiikkiin jos ma joudun, enk' omin päin
Saane roistoja totuutta puhumaan,
Niin silloin vasta tulkaatte auttamaan!

KAIKKI.

Jos ei roistoja totta saa puhumaan,
Niin silloin vasta riennämme auttamaan!

PAUKKU.

Olen kyllä saakelin ovela,
Mutta onpa rosvokin nokkela.
Ne mun ennenkin pussiin on pistäneet
Ja pakanasti kanssani ilveilleet!

KAIKKI.

Hän jo ennenkin pussissa ollut on,
Niin, kruununmiehen virka on onneton!

AIRIO ja MERISAARI tulevat matkavalmiina.

PAUKKU pelästyy. Herran pieksut! Hss!

MERISAARI. Sallikaa meidän kiittää teitä, herra maanviljelysneuvos, vieraanvaraisuudestanne! Meidän aikamme, ikävä kyllä, ei enään siedä viivyttelystä.

VUORINEN erittäin ystävällisesti. Joko aiotte lähteä? (Erikseen.)
Menkää niin pitkälle, kuin hakopuuta piisaa!

AIRIO. Niin — Merisaari on yht'äkkiä saanut omantunnon vaivat laiskottelemisesta. Minun

omatuntoni kyllä on koko lailla laajempi tässä suhteessa.

VUORINEN. Lienevät saman arvoiset molemmat. Minä tarkoitan, että olette erinomaisia omantunnon miehiä kumpainenkin.

MERISAARI. Sydämmelliset kiitoksemme siis — ja jääkää hyvästi!

PAUKKU ponnistelemisen jälkeen. To-op! Munsöörit! — Täällä on tapahtunut — se on sangen paha ja huono asia, että — että — minä puhun esivallan nimessä — (Lotalle.) Auta minua. Lotta, jos tulee hätä! (Ääneen.) Näyttäkääs minulle passinne! (Hämmentyy ja sanoo nöyrästi.) Minä vaan muuten — muodon vuoksi —

AIRIO. Passimme? Ei meillä mitään passeja ole.

PAUKKU hiljaa Vuoriselle. Näetkös — se tepsii heti! (Ääneen.) No, paperinne sitten!

AIRIO. Mitkä paperit?

PAUKKU uljistuen. Ristimä — rokotus — työ — ja papinkirjat!

AIRIO. Vaaditteko te piirissäanne ihmisiltä sellaisen joukon papereita?

PAUKKU. Vaadin tietysti. Totta kai!

AIRIO. Onko teillä kaikilla sellainen paperivarasto taskuissanne? Onko teilläkin, herra Kaisla?

KAISLA. Ehkä oli minulla nämä paperit lompakossani, joka viime yönä varastettiin. Ette suinkaan te ole sitä sattumalta nähnyt jossain?

AIRIO. Jos se on varastettu, niin mitenkä me olisimme sen voineet nähdä!

PAUKKU. Eikö teillä ole edes muuttokirjaakaan?

AIRIO. Sepä kumma kysymys! Emmehän me matkustavia kisällejä ole!

PAUKKU toisille. He eivät ole matkustavia kisällejä — pankaa se muistiinne!

AIRIO. Mutta mitä tämä kaikki oikeastaan merkitsee?

PAUKKU hiljaa Vuoriselle. Parasta on alkaa pienemmällä varkaudella — sen ehkä tunnustavat pikemmin. (Ääneen.) Hm! Asia on näettekös tämä! On nähty teidän näköisenne miehen varastavan marjoja tuosta puutarhasta.

AIRIO. Niin, se olin minä.

LAURA ja HELLÄ. Mitä?

PAUKKU Vuoriselle. Noin minä vaan niitä nipistelen!

VUORINEN. Te tunnustatte siis varkautenne?

AIRIO. Varkauden? Se on liian törkeä sana! Jos olisin tavannut jonkun, niin olisin pyytänyt luvan, vaan kun en ketään nähnyt, niin en välittänyt kursailla muutamien —

PAUKKU. Me emme myöskään välitä kursailla! Ha, ha, ha!

KAISLA. No, mitä Laura-neiti nyt uskoo?

LAURA. Herra Merisaari on kuitenkin viaton?

AIRIO. Vielä vai! — Hän söi samoja marjoja, joita tiesi minun tuolla hirmuisella tavalla hankkineen.

VUORINEN. Nyt minä en enään kärsi tuota julkeata lörpötystä, tietäkää se!

AIRIO. Mitä sanotte?

MERISAARI. Herra Vuorinen!

VUORINEN. Suunne kiinni te! Nyt minä puhun.

AIRIO. Puhukaa, olkaa hyvä! Te aloitte niin kauniisti!

VUORINEN. Kauniisti minä teitä kohtelinkin! Otin vastaan ystävinä ja ihmisinä! Ja te palkitsette

minut häväistyksellä ja rikoksella ja — varkaudella!

AIRIO purskahtaa nauramaan. Suokaa anteeksi, mutta nyt en enään voi nauruani hillitä!

MERISAARI. Herra Vuorinen! Puhukaa suoraa kieltä! Te tarkoittatte nähtävästi jotain muuta kuin tuota joutavaa marjajuttua! Mitä se on?

LOTTA. Vielä hän kehtaa kysellä!

VUORINEN. Meillä on syytä luulla, että te yöllä varastitte herra Kaislan lompakon.

MERISAARI. Mitä sanotte?

AIRIO. Varastimme lompakon? Mitä uskallatte te sanoa?

LOTTA. Niin me vaan uskallamme.

PAUKKU. Kun kerran jo tunnustitte yhden varkauden, niin voittehan tunnustaa toisenkin.

AIRIO. Ei, mutta kuulkaapas nyt! — Onhan luullakseni jommoinkin hyppäys muutamasta marjasta rahalompakkoon! Vai mitä?

KAISLA. Sellaiset hyppäykset eivät liene varsin outoja — teikäläisille.

AIRIO kiivaasti. Meikäläisille! (Naureskellen.) Eipä suinkaan! Me tietysti olemme perehtyneet vaikka minkälaisiin rikoksiin. Harjoitelleet murhapolttoja, lapsenmurhia, itsemurhia ja —

PAUKKU. Voi noita verkkasen vietäviä! Kokonainen röykkiö rikoksia! Painakaa ne kaikki muistiinne, hyvät ystävät!

AIRIO. Niin — ja myöskin itsemurhat!

PAUKKU. Kaikki — kaikki!

AIRIO nauraen. Mahtuvatko nekin teihin?

MEISAARI. Sallikaahan toki meidän selittää!

PAUKKU. Ei tule kysymykseenkään!

AIRIO. Eipä tietenkään! Rautoihin vain! Mitäpä pitkistä puheista! Tuhmuutta!

PAUKKU. Tuhmuutta? Tuo hävytön haukkuu minua vielä kaupanpäälle! (Toisille.) Älkää vaan unohtako, että minä olen tuhma!

KAISLA. Kyllä minä koetan muistaa.

PAUKKU. Sinä pääset heti putkaan, poikaseni! Kyllä sinut tunnetaan, Santtu-sihtööri!

AIRIO. Ei minun nimeni ole Santtu.

PAUKKU. No, sitten sinun nimesi on Nilkku-Ville!

AIRIO. Nilkku — ha, ha, ha! (nauraa makeasti.)

MERISAARI. Mitä naurat?

AIRIO. Meitä luullaan noiksi kahdeksi karanneeksi vangiksi — ha, ha, ha! Sehän on erinomaista!

VUORINEN. Kylläpä kohta nauratte toisella tavalla!

PAUKKU. Seuratkaa meitä nyt —

LAURA Merisaarelle. Minä en usko teistä mitään pahaa! Luottakaa siihen!

VUORINEN. Vaiti sinä!

AIRIO. Mitähän Hellä-neiti tästä luulee?

HELLÄ. Minä uskoisin kovin mielelläni vain hyvää teistä!

PAUKKU hommaten ja työntäen toisia pois, jääden itse viimeiseksi. Mars! Mars matkaan nyt vain — pääsette kanakoppiin ensi aluksi senkin — kananpojat! (Vuorinen, Lotta, Airio ja Merisaari menevät.) Pitäkää silmällä etteivät lähde juoksemaan! (Tallustaa perässä.)

LAURA. Miksi ette mene mukana, herra Kaisla?

KAISLA. Sallikaa minun puhua kanssanne pari sanaa! — Miksi olette suuttunut minuun? Mitä olen teille tehnyt? Jos tietämättäni olen teitä loukannut, niin antakaa se anteeksi! Tiedättehän, etten minä ole paha, mutta mustasukkaisuus —

LAURA. Älkää selitelkö!

KAISLA. Tiedättehän, että minä rakastan teitä. Älkää syöskö minua toivottomuuteen!

LAURA. Jättäkää minut nyt! Minä pyydän teitä!

KAISLA. Lupaatteko, ettette ole minulle suuttunut?

LAURA. Lupaan — kun vain menette.

KAISLA. Minun onneni on teidän käsissänne! (Menee.)

HELLÄ. Hänhän kosi sinua.

LAURA. Minä en voi häntä rakastaa. Nyt sen tiedän varmaan.

HELLÄ. Voi Laura kulta! Mitä ajattelet Airiosta tuon marjajutun johdosta?

LAURA. Joutavanpäiväinen vallattomuus! Siinä kaikki! Hän on kelpo mies, sen tiedän varmaan.

HELLÄ. Niin minäkin toivon. Ajatteles, että me puhelimme niin paljon keskenämme ja — ja minä luulen — että hän kosi minua.

LAURA. Mitä vastasit hänelle?

HELLÄ. Enhän minä voinut sanoa hänelle mitään pahaa. Enhän voinut aavistaakaan, että hän oli karannut vanki.

LAURA. Ei hän ole vanki, eikä karkuri. Kyllä hän on se, joksi sanoo itseään.

HELLÄ. Toivon, että olisit oikeassa! — Mutta miksi olet sinä niin surullinen? Kun et voi herra Kaislaa rakastaa, niin ei sitä sitten tarvitse surrakaan!

LAURA. Niin.

HELLÄ. Vaikka rakastat häntä — niinkö?

LAURA. Niin — mutta minä tyhmän epäilyni tähden hylkäsin toisen.

HELLÄ. Merisaarenko?

LAURA. Niin.

HELLÄ. Voihan sen auttaa. Mene sanomaan hänelle, että nyt —

LAURA. Ei, Hellä kulta! Mitä sinä ajattelet! Eihän sellaista voi — kun kerran hänet hylkäsin. — Huomasitko kuinka hän kiirehti pois täältä?

HELLÄ. Mutta ovathan he nyt kanakopissa. Minä voisin helposti auttaa asian, jos vain olisin oikein varma siitä, etteivät he ole vankeja!

SANTTU tulee. Siitä voitte olla aivan varma!

HELLÄ pelästyy. Oh!

SANTTU. Älkää pelästykö, neiti! Minulla on hyvät aikomukset!

LAURA menee lähemmäksi. Mitä te tahdotte?

SANTTU. Tahdon vain sanoa, että nuo molemmat herrat ovat aivan syyttömät.

LAURA. Siitä olen minä jo ollut kauvan aikaa varma.

SANTTU. Se on kyllä kiltisti tehty, mutta minä voin todistaa heidän syyttömyytensä ja se on enemmän, se!

HELLÄ menee hänen luokseen. Sepä hauskaa! Todistakaa se!

SANTTU. Kyllä — kohta! Ensin muutama sana herra Kaislasta. (Lauralle.) Minä tiedän, että hän kosiskelee teitä. Mistä sen tiedän, on saman tekevä! Mutta hän ei ole teidän arvoisenne, eikä ole rehellinen teitä kohtaan! Hänellä on jo lemmitty Helsingissä.

LAURA. Mistä tiedätte sen?

SANTTU ottaa esiin punertavan kirjeen. Tästä! Lukekaa itse!

HELLÄ ottaa kirjeen. Arvasinhan sen! — Nyt saamme nähdä!

LAURA. Ethän vain aikone lukea sitä!

HELLÄ. Hän kyllä antoi luvan, jos saisin sen käsiini — mutta samapa se! On siitä hyötyä kuitenkin! (Pistää kirjeen taskuunsa.)

SANTTU Lauralle. Olkaa niin hyvä ja sanokaa terveisiä herra Merisaarelle siltä heittiöltä, jonka hän eilen tapasi.

LAURA. Terveisiäkö vain?

SANTTU. Sanokaa myöskin, että olen koko yön ajatellut sitä keskustelua, joka meillä oli eilen illalla. Sanokaa hänelle, että minä muistan mitä hän minulle sanoi ja koetan tehdä parastani. Hän saa vielä kuulla minusta kerran. — Sanotteko näin hänelle?

LAURA. Kyllä — mielelläni.

SANTTU. Kiitos! — Sitten — te voisitte pitää hänestä vähäisen — hän on kelpo poika — hän ansaitsee suosionne epäilemättä parhaiten.

LAURA. Mutta kuka te sitten olette?

SANTTU. Kohta saatte sen tietää.

HELLÄ. Tuolla tulee nimismies —

SANTTU. Hyvästi sitten, — Ei sentään! Antaa äijän tulla! Saman tekevä!

PAUKKU tulee. Kuka tuo on? Ahaa — Mattihan sinä olet! Etkös olekin?

SANTTU murteella. O'n oikke'!

PAUKKU. Olipa erinomainen asia, että tulit! Minä en saa niitä veitikoita tunnustamaan, en vaikka —

SANTTU. Siit' mäa ny' justii' meinaski praakat'. Täss' on tullu' juur' vissii pien' trykkveil'. Kas kutei ne okka' ne oik'iat!

PAUKKU. No, voi sun perhana! Mistä sen tiedät?

SANTTU. Juu ku' se Nilkk-Vill' saatii' kii eile' ehroll' Lohjall'.

PAUKKU. Mitä pitää minun kuulla! Hyi saakeli! Tämä on kauheata!

SANTTU. Ja täss' o' sitt' tää kirja kans'! Se varastettii täält' mennät' yön'.

PAUKKU. Helkkarissa! Onko se Kaislan lompakko?

SANTTU. Kyll' se se piräis' olla.

PAUKKU. Onko rahat jälellä siinä?

SANTTU. Juur' vissist' onki.

PAUKKU. Ihmeellistä! — No, kuka tämän nyt takaisin lähettää?

SANTTU. Se ku' sen o' varastanukki'.

PAUKKU aivan nolona. Soo-o! — Tätä en voi ymmärtää — ja — kuules — Nilkku-Ville on kiinni ja — missä on sitten Santtu-sihteeri?

SANTTU. Jaa — kyll' mää senki' tiärä' ja sanon kans' —. Näättenks' tee tot' paattii' tuoll rannall'?

PAUKKU. Kyllä — kyllä minä näen.

SANTTU. Näättenks' tee to' laivan kanss'?

PAUKKU. Näen kyllä. Mutta miksi sitä kysyt? Olisiko hän siellä?

SANTTU. Ei juur' viel'. — Mää juokse' toho' paattii ny' — ja sitt' mää melo' toho' laivaa'!

PAUKKU. Miksikä sinä sinne menet?

SANTTU. Seutähre' vaa' ku' oikealla kielellä minä olen Santtu-sihteeeri!
(Juoksee pois.)

KAIKKI hämmästyneinä.

PAUKKU. Topp! Topp! Voi, voi! Ei ole ketään lahdella, ei ketään rannalla — voi, voi! — Ja hän juoksee niin pakanasti! — Hoooi! Ho-o-o-oi! Kutsukaa pian ihmisiä apuun — minä seuraan häntä silmilläni —

LAURA vastahakoisesti. Ei täällä ole ketään —

PAUKKU. Pitäkää te häntä silmällä! Minä juoksen apua hakemaan.
(Juoksee ulos.) A-a-a-puun!

LAURA. Herralle kiitos! Kohta hän on venheessä!

HELLA. Vai tuo se oli se oikea varas!

PAUKKU palajaa. Tul-tul-tul-tulkaa katsomaan!

VUORINEN tulee. Mikä teillä on hätänä?

PAUKKU. Nyt hän on jo rannalla.

VUORINEN. Kuka?

LOTTA. Missä —?

KAISLA tulee. Mikä melu täällä?

PAUKKU. Nyt hän työnsi veneen vesille ja soutaa — vooi, vo-o-o-i —
Ettes vähän häpeä!

VUORINEN Oletko tullut hulluksi —?

PAUKKU. Äsken juuri — nyt pääsee laivan viereen —

VUORINEN. Kuka se on?

LOTTA. Kuka siellä menee?

PAUKKU. Ettekö te nyt näe kuka se on! Tietäähän sen ken tahansa — koska minäkin — Santtu-sihteeeri — ettekö näe — voi — vo-o-o-oi!

VUORINEN. Mitä sinä höpiset! Santtuhan on kanakopissa!

PAUKKU. Ei, ei! Ei ole — erehdyistä kaikki!

VUORINEN. Entäs Nilkku-Ville?

PAUKKU. Vangittiin eilen Lohjalla.

VUORINEN. Entäs nuo kananpojat — ei — ei — kanakoppilaiset — tarkoitan —

PAUKKU. Ovat viattomat!

VUORINEN. Mistä sen tiedät?

PAUKKU. Santtu sanoi.

VUORINEN. Sanoi? Oliko hän täällä?

PAUKKU. Tietysti oli.

LOTTA. Miksi et ottanut häntä vangiksi?

PAUKKU. No, kun se ei jäänyt tänne. Hän sen kirjeenkin toi.

LOTTA. Jonka tietysti oli itse kirjoittanut, kuu kerran on sihteeri!
Voi sinuas esivallan pihtipieli!

PAUKKU aivan masentuneena. Itse — sihteeri — pihtipieli —! (Tarttuu päähänsä.) Vo-o-o-oi!

VUORINEN. Millä nyt tällaisesta häpeästä selviämme? Kuinka sinäkin — poliisi olet olevinasi ja annat noin vetää itseäsi nenästä!

LOTTA. Mahdoit huutaa meitä apuun!

PAUKKU. En minä sen kovempaa voi huutaa —

VUORINEN. Millä nyt hyvitämme vieraamme, joita olemme näin kauheasti häväisseet?

LOTTA. Minä juoksen aukasemaan kanakopin oven. (Menee.)

VUORINEN. Auta nyt meitä Laura ja mene puhumaan puolestamme!

LAURA. Sen teen ilomielellä!

KAISLA. Kukas minun lompakkoni sitten varasti?

PAUKKU nolona. Santtu tietysti. Hän toi sen takaisin. Tässä se on ja rahat ovat sisällä! (Antaa lompakon.)

KAISLA katselee lompakon sisusta. Tosiaankin! No nyt tulee maailman loppu!

PAUKKU. Tällaista ei minulle ole koskaan ennen tapahtunut! — Kuules veli (puhelee Vuorisen kanssa.)

HELLÄ. Herra Kaisla! Tässä on se kirje, jonka lupasitte antaa minun lukea, jos saan sen käsiini.

KAISLA. Ettehän toki ole sitä tehnyt?

HELLÄ. En — sillä minä arvasin asian muutenkin.

KAISLA. Ettehän ole kertonut kellekään?

HELLÄ. En — muille — kuin Lauralle.

KAISLA. Ooh! — Kiitos vaivastanne!

HELLÄ. Ei kestä!

KAISLA itsekseen. Nyt siis on kiire. (Ääneen.) Herra maanviljelysneuvos!

VUORINEN. Mitä tahdotte?

KAISLA. Minä rakastan Lauraa.

VUORINEN. Oho! — Mutta nyt ei ole sellaiseen aikaa.

KAISLA. Nyt on paras aika, sillä herra Merisaari aikoo kosia —

VUORINEN. Sepä hauskaa —

HELLÄ. Nyt ne jo tulevat —

VUORINEN. Koeta sinäkin Hellä parastasi! Meidän täytyy hyvittää heidät —

KAISLA. Ettehän vaan tytärtänne anna —

VUORINEN. Miksi en? Herra Merisaari on kelpo mies! Hänelle antaisin vaikka kymmenen tytärtä. Ha, ha, ha!

KAISLA. Vanhinko vaan, ettei teillä ole kymmentä tytärtä, herra Vuorinen!

VUORINEN. Mitä se on? (Suuttuu.) Ja vaikka minulla olisi sata tytärtä, niin teille minä en antaisi

ainoatakaan. Tietäkää se!

LOTTA, LAURA, AIRIO ja MERISAARI tulevat.

VUORINEN. Hyvät herrat! Minä pyydän kaikkien meidän puolesta anteeksi tämän hirveän häväistyksen. Jos vaan —

MERISAARI. Laura-neiti jo kertoi kaikki!

AIRIO. Eihän koko jutulle voi muuta kuin nauraa, ha, ha, ha!

VUORINEN. Sepä mainiota —

MERISAARI. Sanomme siis toisen kerran hyvästit!

VUORINEN. Eikö hemmetissä — ei sitä nyt niin!

MERISAARI. Minä en voi jäädä. En millään ehdolla.

HELLÄ. Ettekö? — Teidän täytyy! (Veitikkamaisesti.) Minä kyllä hänet taivutan. (Puhelee hänen kanssaan, osoittaen Lauraa.)

PAUKKU. Ai peijakas! Niistä marjoista emme vielä ole —

LOTTA. Pidätkö suusi, sinä harakka!

PAUKKU pahoillaan. Harakka —!

HELLÄ. Herra Merisaari jää!

MERISAARI Menee Lauran luo. Minä jään — kernaasti.

VUORINEN. Hyvä, hyvä! Niin sen piti käydä! Ja jos teillä on joku toivomus, jonka täyttämässä minä voisin olla apuna, niin voitte luottamuksella sanoa sen minulle.

MERISAARI. Kiitän siitä! (Lauralle.) Mitä te arvelette, Laura?

LAURA antaa Merisaarelle kätensä.

AIRIO veitikkamaisesti. Saanko minä tehdä samoin?

VUORINEN. Tahdotteko tekin jotakin?

AIRIO. Se on vielä salaisuus, vaan —

HELLÄ panee kätensä hänen suulleen. Et saa sanoa!

KAISLA. Päin mäntyä meni! — No, eipä siitä surra sentään!

VUORINEN. Ja nyt hyvät vieraat — nyt pannaan sellainen riemu pystyyn, ettei Lahdenpohja mokomaa ole nähnyt.

Laulu n:o 20.

Juhla nyt loistava
Täällä alkakoon!

PAUKKU.

Minä en toistava
Erheitäni oo.

KAISLA.

Sepä hyvä oisi teille
Opiks' jos tää ois!

LOTTA.

Joka elon temppu meille
Järkeä jos tois!

PAUKKU Lotalle.

Vastaisuudessa
Olen varova,
Enkä koskaan anna heille
Syytä ilkkua.

KAIKKI.

Vastaisuudessa
On hän varova,
Eikä koskaan anna meille
Syytä ilkkua.

VUORINEN.

Sovinnon juhla tää
Meille olkohon!
Riitaan en syytä nää
Kaikki hyvin on.

MERISAARI.

Eespäin vaan nyt kulkee tiemme.

LAURA.

Onnellemme päin.

AIRIO.

Kohtalon me myötä viemme.

HELLA.

Leikitellen näin.

PAUKKU.

Palkan tästä sain —

KAISLA.

Pitkän nenän vain.

LAURA, HELLÄ, AIRIO ja MEEISAARI.

Meiltä saatte kiitoksemme!

PAUKKU.

Se on ilonain.

KAIKKI.

Ain' ei onneen vie
Jalkamatkain tie.
Tällä kertaa riemuksemme
Kaikki käynyt lie.

ESIRIPPU.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it

away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment

including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.